

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200861

UNIVERSAL
LIBRARY

ಜಹನಾರ

೨೦೦೫/

ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೂಲಭೂತ ಮೂಲಾಧಾರ

ಎಸ್. ಎ. ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟ

ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಎಸ್. ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟ. ಎಂ. ಎ.
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕ
ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯೆಟ್ ಕಾಲೇಜು
ಶುಮಕೂರು

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ
೧೯೪೩
ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದೆ

ಬೆಲೆ : ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ

ಮುದ್ರಕರು ;
ಶ್ರೀ ಸಾಂಡುರಂಗ ಪ್ರೆಸ್
ಶುಮಕೂರು

ಮುನ್ನುಡಿ

‘ರಾಗಿಣಿ’ಯನ್ನು ಕನ್ನಡಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ಪರಿಚಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟರು ‘ಜಹನಾರ’ ಎಂಬ ವಿರಾಗಿಣಿಯನ್ನು ಈಗ ಸಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಗಿಣಿಯ ರಾಗಪರಿಚಯವು ವಿರಾಗಿಣಿಯ ಚಿತ್ರ-ಪ್ರಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ತತ್ವಚಿಂತನೆಯಿಂದಲೂ ಕಳೆದುಹೋಗದೆ ಕಳೆಗೊಂಡಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿರಾಗಿಣಿಯ ವೃತ್ತಿಯು ಇದರ ಸ್ಥಾಯಿಯನ್ನು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾವಗಾತಿಯ ಬೆಳೆ ಹುಲುಸಾಗಿದ್ದರೂ ಕಥನ ಕವಿತೆ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದೆ, ಕಲವು ಕಡೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಸರಳರಗಳೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅದರ ಭಂಡಾರೂಪ. ಆದರೆ ಬೆಂಕಿ ಪದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಮೈದೋರಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ‘ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳು’ ಎಂಬ ಕವನದಿಂದ ಈ ಬಗೆಯ ಒಲವಿಗೆ ಮೂಲಾಯಿತು. ರಸಿಕನಾದ ಕತೆಗಾರನ ಸಹಜವಾದ ಸೊನ್ನೆ ಕವಿತೆಯಾದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸರಳರಗಳೆ ಸರಳವಾಯಿತು, ರಗಳೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ರಸದೂಟವಾಯಿತು. ‘ಮದಲಿಂಗನ ಕಣಸೆ’ ಅವರ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುರುತು. ಮುಂದೆ ಪ್ರಭುಪ್ಪನವರ ‘ಕಿಂಡರಿಜೋಗಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕವನಗಳು’ ಕಥನಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿನಗೆ, ಒಟ, ಕಲ್ಪಕತೆ, ಪದಸಂಪತ್ತಿ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಲೆದೋರಿಸಿದುವು. ಅವರ ‘ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ’ ಎಂಬುದು ಅವರ ಪರಿಪಾಕವಾಯಿತು. ಬೆಂಕಿ ಕವಿಗಳೂ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಾಲಿಯವರ ಅಭಿಸಾರ, ಅನಂದಕಂದರ ವರಹಣಿ, ಶಂಕರಭಟ್ಟರ ನಲ್ಮೆ ಇವನ್ನು ನೆನೆಯಬಹುದು. ಶಂಕರಭಟ್ಟರ ನಲ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಥನಕಲೆಯೊಡನೆ ಭಾವಗಾತಿಯ ಆತ್ಮಾವಿಷ್ಕಾರವು ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವರ ‘ಮಾದ್ರಿಯ ಚಿತ್ರೆ’ ಕವಿಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕಥೆಯಾಗಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಕವಿತೆ. ಇತ್ತೀಚೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಬರೆದ ಗೌಡರಮಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾಮನವಮಿ ಎಂಬ

ಕಥನಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಕ್ತಿ ಮಾಗಿ ಪರಿಪಕ್ವತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವೆರಡೂ ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಚಿರವಾದ ಕಾಣಿಕೆಗಳು. ರಾಮನವಮಿ ಕಥನಕಲೆಯ ಸಹಜತೆಯೊಡನೆ ಕವಿಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ರಮ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣೆದಿದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಆರಂಭಕ್ಕಿದ್ದ ಭಾವಗೀತೆಯ ಉಕ್ಕು ಇಂದು ಇಳಿದಿದೆ. ಕೆಂಪಲ ಕಥನದ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿರಪೇಕ್ಷತೆಗೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಬರಲಿರುವ ಕಾವ್ಯವು ಬಹುಶಃ ಕಥನದ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆಯ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿಸುವುದು, ಯಾರದೋ ಕತೆಯೆಂಬುವ ಹೊರರೂಪಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನದೆ ಒಳದಿರುಳನ್ನು ಕವಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿಸುವನು. ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಪರವಾದ ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವೆಂಬಂತೆ 'ಜಹನಾರ' ಕೃತಿಯು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯ ಕಥನರೀತಿ 'ಜಹನಾರ'ಳ ಆತ್ಮಕಥೆಯ ಸ್ವರೂಪವು. ಆ ಮೊಗಲ ರಾಜಕುಮಾರಿ ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂದಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಿಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ನೋವುನಲಿವುಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ರಜಪೂತ ವೀರನೊಡನೆ ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ರಸಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾಳೆ, ತಾನು ಪಡೆದ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಅರಿತ ತತ್ವವನ್ನೂ ಅರುಹುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಪೂರ್ವಸ್ಮರಣದ ಅದ್ವೈತ ರವ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಜಹನಾರಳ ಪ್ರಾಧವರ್ತಿಯ ಶಾಂತಿಭಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರಿವೆ. ನಡುನಡುವೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿವರ್ಣನೆಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಈ ನೂತನರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಥನವು ಕುಂದದಂತೆ ಕಾವ್ಯಸತ್ವವು ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಮನವಾರೆ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

'ಜಹನಾರ'ಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರ. ಅವಳು ನೆನೆದ ಹಳೆಯ ಸವನೆನಪುಗಳಿಂದ ಅವಳ ಉದಾತ್ತ ಸ್ವಭಾವವು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಅವಳ ಪ್ರೇಮವೆಷ್ಟು ಗಾಢವೋ ತ್ಯಾಗವು ಅಷ್ಟೇ ದೃಢವಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಬಂಧನದಲ್ಲಿಯೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಮುಕ್ತಿಯ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಚರಿತ್ರೆಯ 'ಜಹನಾರ'ಳು ಇಷ್ಟು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಅದರ್ಶ

ರಮಣಿಯಾಗಿದ್ದಳೇ ಎಂಬುದು ಈ ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಲ್ಲ. ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೂಲವು ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯಮಂದಿರಕ್ಕೆ ತಳಹದಿ ಮಾತ್ರ. ಅವಳು ನಿವೇದಿಸಿದ ನೆನಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುವ ಅವಳ ನಲ್ಲನ ಪಾತ್ರವು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೀರನಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಓದಿದಾಗ 'ಹಳೆಯ ಹಾಡಿನ ನುಡಿಯನ್ನೇಕೆ ನುಡಿಸುವುದು?' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕವಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಕವಿಗೆ ಕೇಳುವಂತಾಗಬಹುದು. ಹಿಂದಣ ಬಾಳಿನ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ಒಂದು ತೃಪ್ತಿಯಿದೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಇಂದಿನ ಧ್ವನಿಯೊಂದು ಇದರ ಗತಿಗತಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಜಹನಾರಳಂಥ ತಪ್ಪುಹೃದಯಗಳು ಎಂದಿಸಿದಲೂ ದೈವಹತವಾದ ಭಾರತವನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗಿನೆ, ತ್ಯಾಗಪೂತವಾಗಿ ತತ್ಪಚಿತನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಅರಿತನೆ. ಈ ರಸವ್ಯಂಗ್ಯವು ಈ ಕೃತಿಯ ಮಹತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಆತ್ಮವು ತನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಜಹನಾರಳ ಮೂಲಕ ತೋಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದು, ಆಗಾಗ ಅದು ಮೇಲಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರುವುದು ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಅದು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಇಲ್ಲವೆ ದೊಡ್ಡ ಉಪಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಉಪಮಾವಳಿಯಾಗಿ ರೂಪಕವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದೆ. ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ನೋಟವಿದೆ, ಸೌಂದರ್ಯಮುಗ್ಧವಾದ ಕವಿಹೃದಯವಿದೆ, ಬಿಡಿಬಿಡಿಸಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಕೈವಾಡವಿದೆ. ಸರಳರಗಳೆಯ ರೂಪವು ಕವಿಯ ಸಾವಧಾನದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ರಚನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಸರಳಸುಂದರಶೈಲಿಯೂ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಪ್ರೌಢರಮ್ಯರೀತಿಯೂ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿವೆ.

ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿದ ಲೋಪದೋಷಗಳ ಅರಿವು ನನಗಿದೆ, ಕವಿಗೂ ಇರುವುದೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸವಿನೆನಪುಗಳ ನೂರಾರು 'ದೃಶ್ಯಜ್ಯೋತಿರ್ಮಾಲೆ' ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತಿಹವೆಂದು ಜಹನಾರಳು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡುಮೂರು ಇಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಣಯಿಗಳ ಪ್ರಣಯಜೀವನದ ಮೊದಲು,

ಅದರ ಬೆಳಸಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಎಡರುತೊಡರುಗಳು, ಅವರು ಅವನ್ನು ಮೀರಿ ಸಿಂತ ನೆಲೆ ಇವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೊಗಲಕುಮಾರಿಯು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಹಿಂದಕ್ಕಮಾರಿಯಂತೆ ಭಾವಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಅಸಹಜತೆಯನ್ನು ಕಳೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ತತ್ತ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆ ಬಿಳು. ಕೊನೆಯ ಮಂಗಳಶ್ಲೋಕ ತೇಜ ಹಚ್ಚಿದಂತಿದೆ. ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಿದ್ದಂತೆ ಶೈಥಿಲ್ಯವೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪದರಚನೆಯ ಪದ್ಯಬಂಧದ ಬಿಗುವು ಹೆಚ್ಚುಬೇಕಿತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವನದಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡ ರೂಪಗಳ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಿಂದುಗಳ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಶ್ರೀ ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟರ ಈ ಎರಡನೆಯ ಕಾವ್ಯಗ್ರಂಥ ಅವರ ಮುನ್ನಡೆಯ ಗುರುತಾಗಿದೆ ಇವರ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡರಸಿಕರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಅನಂದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು, ಇವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹಿರಿದಾದ ಕೃತಿಗಳು ಹೊರಬೀಳುವಂತೆ ಸಹೃದಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಇದೆ ನನ್ನ ಮನದಾಸೆ

ಬಿನ್ನಹ

ಜಹನಾರ ಮೊಗಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಷಹಜಹಾನನ ಮಗಳು, ಔರಂಗ ಜೇಬನ ಸಹೋದರಿ. ಷಹಜಹಾನನ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತನ ಮೇಲೆ ದಂಗೆಯೆದ್ದು ಔರಂಗಜೇಬನು ದೆಹಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಸರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಇತರ ಮೂವರು ಸಹೋದರರಾದ ದಾರ, ಷೂಜ, ಮುರಾದರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ತಾನೆ ದೇಶವನ್ನು ಆಳಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದನಷ್ಟೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಹನಾರ ತಂದೆ ಷಹಜಹಾನನ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣ ದಾರನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ ನಿಂತುದರಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನೂ ಔರಂಗಜೇಬನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿಡಿದನು. ಜಹನಾರ ರಜಪೂತವೀರನೊಬ್ಬನನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಆತ ಈಕೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕಂಕಣತೊಟ್ಟು ಷಾಜಹಾನ ದಾರರ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿ ಔರಂಗಜೇಬನ ದಾಳಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹಿರಮರಣವನ್ನು ಪಡೆದನು ಮುಂದೆ ಔರಂಗಜೇಬನಿಂದ ಬಂಧಿತಳಾದ ಜಹನಾರ ತನ್ನ ಕಡೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು; ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ತಂದೆ ಮಡಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ದಾರಾದಿಗಳು ಹತರಾದುದನ್ನೂ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ 'ರಕ್ಖಾ ಬಂಧಿ' ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದುದನ್ನೂ ಕೇಳಿ, ಕಳೆದುಹೋದ ವೈಭವದ ದಿನಗಳನ್ನೂ ರಸನಿಮಿಷಗಳನ್ನೂ ನೆನೆನೆದಳು, ಕೊನೆಗೆ ತತ್ಪರಿಣಿತಾ- ಸಕ್ತಳಾಗಿ ಶಾಂತಮನಸ್ಕಳಾಗಿ ಇಹಲೋಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವಳು

ಇದಿಷ್ಟು ಇತಿಹಾಸ ಈ ಇತಿಹಾಸದ ತಡಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಉಪಾಪೋಹಗಳಿಂದ ತಿದ್ದಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಕಲಾಕಲ್ಪಕತೆಯ ಕಾವ್ಯಲತೆ ಹಬ್ಬಿ ಹೊರವಾದ ಹಂದರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ವಾಚಕರು ಗಮನಿಸಬಲ್ಲರು. ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗದಂತೆ ಜಹನಾರಳ ಕಡೆಯ ದಿನಗಳ ಚಿತ್ರ - ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಕೆಯ ಮನಃಪ್ರಪಂಚದ ಬಿಸಿಲು ಬೆಳುದಿಂಗಳಗಳ ಚಿತ್ರ - ಇಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುವಂತೆ ಈ ನೀಳ್ಗವನವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆ ಇದರ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ವಿರೋಧವಾಗಿರುವುದಾದರೆ ಇದು ಕಾವ್ಯವೆಂಬುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆ

ಗೌಣ ಕಲ್ಪನೆ ಪ್ರಧಾನ ಎಂಬುದನ್ನೂ ವಾಚಕರು ಮರೆಯಬಾರದಾಗಿ
ವಿನಂತಿ.

ಸಾಂಗ್ಲಿಯ ವಿಲಿಂಗ್ಟನ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರೊ|| ರಂ. ಶ್ರೀ ಮುಗಳಿ,
ಎಂ ಎ., ಬಿ ಟಿ, ಅವರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಓದಿನೋಡಿ
ತಮ್ಮ ಸಹಜಸುಂದರವಾದ ನುಡಿಮೆಲ್ಲಗೆಯ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಅನು-
ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮುಡಿದು ನನ್ನ
ಕೃತಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮುಗಳಿಯವರಿಗ
ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ

ಮುದ್ರಣದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ
ನನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ ಸೌ|| ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ

ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿ
ರುವ ತುಮಕೂರಿನ ಶ್ರೀ ಪಾಂಡುರಂಗ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ನೈವಸ್ಥಾ-
ಪಕರಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃತ್ತೂರ್ವಕ ವಂದನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶಿ ಶಿ - ೪೩)

ಶುಮಕೂರು)

ಎಸ್. ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟ

ಗತಿ ೧

ಕಾಲಜ್ಞಾಪ್ರಭುಮಣ ಪದಮಧ್ಯದೊಳಿಂದು
 ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಸಮಯದಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವ ಹೆಂ ಜನನಿ !
 ಜನ್ಮಭೂಮಿಯೆ, ತಾಯೆ ! ಓ ದೇವಿ, ಭಾರತಿಯ !
 ಯಾಜ್ಞಸೇನಿಯ ತೆರದಿ ಮತ್ತೆ ಕೆ ನಂದಿರುವೆ
 ರುಧಿರಾಭಿಷೇಕದಲಿ ? ಮತ್ತೆ ಕೆ ನಂದಿರುವೆ ೫
 ರಣಯಜ್ಞವಾದಿಯಲಿ ? ಇನ್ನಾವ ಬೀಳ್ಕೆಯಿಂ-
 ಪಾರಿಗಾಹತಿಯಿತ್ತು ಏನ ನಿನಗೆ ಪಡೆಯಲಿಹೆ ?
 ಬಲಿ ನಿಂದು, ಅಹುತಿ ಮುಗಿದು, ಯಜ್ಞ ಕೊನೆಗೊಂಡು
 ಕಂಕಣಂ ಕಳೆದೊಂದು ಮಂಗಳೂವಕ ಒಂದೊಂದು
 ವಿಜಯಮಾಲಿಕೆ ಧರಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನೆ ಮೆರದೊಂದು ೧೦
 ಶುಭಮನೆಮಗಿಂದಿವೆ ? ಸುಖಮನೆಮಗಿಂದಿವೆ ?
 ಸತ್ಯಮಂ ಧರ್ಮಮಂ ಜನದ ಕಲ್ಯಾಣಮಂ
 ಶಾಂತಿಯಂ ದಾಂತಿಯಂ ದೇಶವನ್ನಿತ್ಯಮಂ
 ಎಂದು ನೀಂ ಸಾಧಿಸುವೆ ? ಜನಕೆ ಸದ್ಗತಿಯಿವೆ ?
 ಗುಡ್ಡಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಳ ಸಾನೆ ೧೫
 ಸ್ಥಳಿಡುತೆ ಕೆರಳುತ್ತಿದ, ಕೆರಳಿ ಮುಂಬರಿಯುತ್ತಿದೆ
 ಮಿಕ್ಕುಬ್ಬವಾರಿಧಿಂಸೂಳುಗೊಲವಾದಂತೆ
 ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕವಾತದುಘಾತದಿಂದುಬ್ಬಿ
 ಜಾನವದ ಸಾಗರಂ ಕೆರಳಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದೆ
 ಸಿನೆ, ಆತ್ಮವಿನಾಶ ಸೂಚಕೋನ್ಮಾದದಿಂ ೨೦
 ತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಗಳ ಬಲಿ
 ಬಿಡುತ್ತಿದೆ. ಬೀಳುತ್ತಿವೆ ರಣಜ್ಞಕುಂಡದಲಿ
 ಮೃತ್ಯುಮುಖ ದೇಹಿಗಳಸಂಖ್ಯಾತ ಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ.

ಧರ್ಮಬಾಹಿರನಿಂತು ಕ್ರೌರ್ಯದಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತು
 ದೊಡ್ಡದಾದ್ಯಂತಮಂ ರಕ್ತಧುನಿಯೊಳಗದ್ದು ೨೫
 ಮಣಿಮಯಮಯೂರಸಿಂಹಾಸನದ ಲೋಭದಿಂ
 ದಾಳಿಯಿಟ್ಟಿದ್ದಿದಂ ದೆಹಲಿ ಪರ್ಮಂತರಂ.
 'ಯುದ್ಧದಲಿ ಗೆದ್ದಂದು ಗದ್ದುಗೆಯನೊರವೆಂ
 ಮಡಿದಂದು ಮಣ್ಣಡಿಯ ಗೋರಿಯೊಳಗುರುಳುವೆಂ
 ಗೋರಿಯೊ ಗದ್ದುಗೆಯೊ ಒಂದನೆಂತಾದರುಂ ೩೦
 ಸೂರಿಸದೆ ಬದನಂದು ವಣತೊಟ್ಟಿನೆಂಬಂತೆ
 ಸೋದರರ ತಂದೊಟ್ಟಿ ಬಂಧುಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿನಿಸಿ,
 ನೋಗಲರಧಿರಾಜನಂ ಭರತಚಕ್ರಂಶನಂ
 ತಂದೆಯಂ ಸ್ತಗಿಜ್ಞನಂ ಅರ್ಯನು ಸೆರೆಗೈದು
 ಪಿರಂಗಜೆಂಬಂ ತಾನೆ ರಾಜಸಂವೆನಿಸಿದಂ ೩೫

ಭಯಚಕಿತ ಬುವಷಪನುತ್ತರಕ್ಷಗಾಗಿ
 ಕಟ್ಟಿದಿ ಪರ್ಗೋಟಿ, ಯುದ್ಧವಲ ಮಡಿದವರ
 ಎದೆಯುಗೈಯಿಂ ಚಿವ್ವಿ ಹರಿದು ಕೆನ್ನೆತ್ತರಿಂ
 ನಾಂವಂತ ಕೆಂಬಣ್ಣದಿ ಕಣ್ಣಿಗತಿಭಯಂ
 ಕರವಾಗಿ ಸುಮ್ಮಾಜ್ಯದಾಹದ ಪಡಂಭೂತ ೪೦
 ಮನೆ ನಿಮ್ಮ ತೋರುತಿದೆ, ನೋಡುವರ ಎದೆ ಮನು
 ಕರಗಿ ಮೂರ್ಛಾಪೆಗದಲಿ ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ.
 ಯಮುನೆಯ ಮಹಾಪೂರವಿದರಡಿಯೆ ಸುಳಿದು ತೆರೆ
 ತೆರೆಯಾಗಿ ನೋರೆಗರೆದು ಕೆಂಸೊರಿ ಹರಿಯುತಿದೆ
 ನೋರೆಯುತೆ ನಿರುಂತರಂ; ಮಾನನಂ ಗೈದಿರುವ ೪೫
 ಪಾಸದ ಕಳಂಕಮಂ ತೋಳಿದು ಪಾವನಗೈಯೆ
 ಧರ್ಮಪುರುಷಂ ನಿಯೋಜಿಸಿದ ಯೋಗಿನಿಯಂತೆ

ರುಧಿರಮಯಕೋಟಿಯಂ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದ ಯಮುನೆಯಂ
 ತಾಮ್ರಲೋಚನೆಯಾಗಿ ಕೆನ್ನಿಂರ ಹೊಳೆಯಾಗಿ
 ಪಾಪಿಗಳ ಪಾಪಮಂ ಘಾತುಕರ ಹತ್ಯಮಂ ೫೦
 ದ್ವೇಷಿಸುವಳೆಂಬಂತೆ ಓಡೋಡಿಹೋಗಿ ಕಡ-

ಲಾಣ್ಣನಿಗೆ ನರನ ರಾಕ್ಷಸಬುದ್ಧಿಯಿಂದಾದ
ಕೆಂಗೊಲೆಯ ಚಿಹ್ನಮಂ ತೋಳವ್ವದಸದಳಮೆಂದು
ಮೊರೆಯಿಡುವಳೆಂಬಂತೆ ತೋರುತಿಹುದೆನಗಿಂದು

ಯಮನೆಯಾಚೆಯ ದಡದಿ ಬಿತ್ತರದ ಒಯಲಿನಲಿ
ತಾಜಮಹಲಿನ ಸಮಾಧಿಸ್ತೂ ಪದುತ್ತುಂಗ

ಸೌಧಂ ವಿರಾಜಿಸಿದೆ, ಸಾತ್ವಿಕಪ್ರೇಮದಾ-

ನಂದದ ನಿದರ್ಶನದ ಧವಳಗಿರಿಯೆಂಬಂತೆ!

ಅಮಹಾರ್ಪಿತ ತೀತಳ ಸೌಧದಡಿಯಾಳದಲಿ

ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪಾಜಹಾಸನ ರಾಣಿ ೬೦

ದಾರನುಮನೆನ್ನಮಂ ಪಡೆದಾ ಮಹಾತಾಯು

ಮೌನದಿಂ ಪವಡಿಸಿಹಳಾತ್ಮಸುಖ ನಿದ್ರೆಯಲಿ

ಅಂತಹಳ ನಿದ್ರೆಯುಂ ಭಂಗಗೊಂಡಂತಾಗೆ

ಅವಳ ಮಕ್ಕಳ ಮಿಡಿದ ರುದ್ರವೀಣಾನಾದ -

ದನ್ಮಾದದಿಂದಾಕೆ ಕೋಪದಿಂದುರಿವಳನೆ ೬೧

ಹಗಲಿನಲಿ ಬಿಸಿಲರೃಪದೆದುರಿನಲಿ, ಮೋಣಂತೆ

ಸಂಜೆಯಲಿ ಬೈಗುಗಂಪುರಿಯಲ್ಲ, ವಿಪ್ಲವದ

ಕ್ರಾಂತಿಪುರುಷಂ ತನ್ನ ಕೊಡಲಿಕಡೆಗೊಲಿದೆ

ರುಧಿರಾಬ್ಧಿಯಂ ಕಡೆಸಿ ಮೊಲೆಮೊರೆದು ಕುದಿಗೊಂಡು

ಗಿಡಿದ ರಕ್ತಂ ಘನಿಸಿ ಉರಿವ ಹರಿದಂತೆ ೬೨

ರಂಜಿಸುವುದಾಸೌಧ ರಮಣಿಯ ರೌದ್ರಮಂ

ಬೀರುತ್ತೆ ನೊಳ್ಳರಿಗಗುವು ವದ್ವುತಮಾಗಿ!

ಅವಳ ಕರುಳಿನ ಬಳ್ಳಿ ಚಿಗುರಿ ದಾಂಗುಡಿಯಿಟ್ಟು

ಹಸುರುಹಂದರವಾಗಿ ಹೂವಾಗಿ ಹಣ್ಣಾಗಿ

ನರಳಿನಾಸರೆಯಾಗಿ ಹಬ್ಬುವುದನುಬಿಂದು ೭೫

ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದೆ ಸೂರಗಿ ಸೂರ್ಯಗುತಿದೆ

ಸಿಂದು ಕರಿಮುರಿಪೊಗಿ ಗಪ್ಪುಗಾರಾಗುತಿದೆ

ಅವಳ ಹೃದಯೇಶ್ವರಂ ಸಕ್ಕರೆಯ ಸವಿಯೊಲುಮೆ-

ಯಕ್ಕರಯ ಎರೆಯನವನಿಲ್ಲ ಸೆರೆಸಿಲುಕೆಹಂ

ಮಗನೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಆಸನ ಚ್ಯುತನಾಗಿ ೮೦
 ವೈಭವಂಗಳ ನಿಗಿ ಭ್ರಷ್ಟಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಿ
 ಪೊದಲೆ ಏಧಿ ಹತನಾಗಿ ಗತಭಾಗ್ಯನೆನಿಸಿದ
 ಅವಳ ಮಗ ದಾರನುಂ ಕೈತವಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ
 ತನ್ನನಿಂ ವಿಷವುಂಡು ಮಡಿದು ಮಲಗಿಹನಿಲ್ಲ
 ಅನಳ್ಳೆಲ್ಲ ನಂಟರುಂ ಮೋಣವಳ ಇಷ್ಟರುಂ ೮೫
 ಕತ್ತಲಯ ಕೋಣೆಯಲಿ ಯಾತನೆಯನನುಭವಿಸಿ
 ನರಕುತಿಹರನುದಿನಂ ಮರಣದ ನಿರಿಕ್ಷೆಯಲಿ
 ಇಂತೆಲ್ಲರಂ ಕೊಲಿಸಿ ಇಂತೆಲ್ಲರಂ ಅಳಿಸಿ
 ಅವಳ ಕಿರಮಗನಿಂದು ಬಾದಷಹನೆಂದೆನಿಸಿ
 ಅರಸುಬೆಳ್ಳಗಿಡೆ ಮುಕುಟ ಕರನಾಲಗಳ ಧರಿಸಿ ೯೦
 ಸಿಂಹಾಸನಂ ಏರಿ ಮಂತ್ರಿಸಾನುನಿಗಳ
 ಒಲಗದೊಳುರವಣಿಸಿ ಮೆರೆಯುತಿಹವನಿಲ್ಲ
 ಪ್ರಜೆಗಳುಂ ಮಾರರುಂ ರಾಜಸಾಮಂತರುಂ
 ಕ್ಷೋಭೆಗೊಂಡವರಾಗಿ ಕುದಿಯುತಿಹರೊಳಗೊಳಗೆ
 ಎಷ್ಟದಿನವಿನ್ನಿಂತು ನಾವು ನವೆಯುವುದೆಂದು ೯೫
 ಬಾಬರನ ಅಕ್ಕರನ ಪಾಜಹಾನನ ಬಳಿಕ
 ಔರಂಗಜೇಬನವನೈತಂದು ಆ ಹೆಸರ
 ಕೀರ್ತಿಯಂ ಕಿಡಿಸಿ ಅವಕವಜಯದ ಮುಸಿ ಬಳಿಯು-
 ಲೆಂಬಂತೆ ಈತನನ್ಯಾಯದಿಂ ಭಾರತವ
 ನಾಳುತಿಹನೆಂದು ಜನ ಮರುಗುತ್ತಿದೆ ಭಯದಿಂದೆ ೧೦೦
 ಪಾಜಹಾನನ ಬಳಿಕ ಭಾರತವ ಬೆಳಗುವರೆ
 ದಾರನೆ ವಲಂ ತಕ್ಕನೆಂದೆಲ್ಲರಾಡಿದರ್ !
 ಆತನ ಮಹೋನ್ನತಿಯನೊನೆಂದು ನೆನೆದವರ್ !
 ಅವನ ದಯೆಯನುಪಮಂ ಅವನ ಕ್ಷಮೆಯಸದ್ಭರಂ
 ಅವನ ದೈವಪ್ರೇಮ ಅವನ ಧರ್ಮೋತ್ಸಾಹ- ೧೦೫
 ನೊಂದೊಂದುಮದ್ಭುತಂ, ಅನ್ಯತ್ರ ದುರ್ಲಭಂ
 ಇಂತೆಂದು ಪಾಡುವರ್ ಪೊಗಳುವರ್ ಜನನಿಂದು.

ಆದರಿಸೆಮಗಿಂದು ಆತ ದೊರಕುವನೇನು?
 ರಜಪ್ರತರುಂ ಮೊಗಲರುಂ ಕೂಡಿ ಒಂದಾಗಿ
 'ಭಾರತೀಯರು ನಾವು' ಎನುವ ಅದ್ಭುತವುಂ ೧೧೦
 ದಿನದಿನದ ಲೋಕಾನುಭವದಿಂದಲಾಜ-ಸುತೆ
 ರಾಷ್ಟ್ರಕಲ್ಯಾಣಮುಂ ಸುಧಿಸುವ ಸದ್ಭುದ್ಧಿ
 ಆತನೊಡನೆಯೆ ಸಂದು ಮಣ್ಣಾಗಿಮೊದತ್ತು,
 ಇನ್ನೆ ಮಗೆ ಬೆಳಕೆಲ್ಲ! ಗೆಲುವಲ್ಲ! ಚೆಲುವೆಲ್ಲ!

ಅಮರ ಪದಪಯಗಳಿಸಿದಮೃತಲೋಕದ ತಾಯೆ!
 ಅಳಿಯದಳ! ಓದೊ! ಮೃಣ್ಮಯರು ನಾವು ನ-
 ಓಮೋಷನರಿವಹುದೆ ನಿನಗಲ್ಲ? ಈಬಗೆಯ
 ನಾರಕಿಗಳುತ್ತಟವ ರೋದನಂ ನಿನಗಲ್ಲ
 ಕೆಳುವದೆ? ಕೆಳಿಸಿದರೆಕಿಂತು ಮೌನದಿಂ
 ಸಿದ್ಧಿಸಿಹೆ? ಏನು ಎಚ್ಚರವಾಗು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ೧೨೦
 ಸದ್ಭುದ್ಧಿಯನ್ನಿತ್ತು ಮೊದಲೆಂತೊ ಮತ್ತಂತೆ
 ಭಾರತಂ ಸತ್ಯಧರ್ಮಂಗಳೆಂ ಸದ್ಭಿದ್ಧಿ
 ಕಲೆಗಳೆಂ ಕುಶಲಕರ್ಮಂಗಳೆಂ ಪ್ರೆಮದಿಂ
 ಬೆಳಗುವಂದದಿ ಮಾಡು ಕಳೆ ರದು ನೊಡಮ್ಮ!
 ನಮ್ಮವರ ಬೆಂಸೆಬೆಸರಗಳ ನಿವೆದಿಸುತೆ ೧೨೫
 ಶೂಕವಿಂ ಮತ್ತೆ ಉದ್ಭೇಗದಿಂ ನುಣಿದೆನ್ನ
 ಮನ್ನಿಸುತೆ ಕಾನಾಡು. ನಿನ್ನ ಮಗನಂ ನೊಡು
 ಅಡಿಗರಗುತಿಹೆನಿದೋ ಹರಸು ಅಭಯವನಿತ್ತು
 ಕ್ಷಮೆಯದೊತ್ತು ಕೃಮಂ ನಿಗಿ ಮನಸಿಗಾಹ್ಲಾದವಾಗಿ.

ಗತಿ ೨

ಅಂಗುರಿ ಬಾಗಿ ನುಡ್ಯ ನದೊಳಗಿಂದೇನು
 ಹಿಂದೆಂದು ಕಾಣದಿಹ ಸೌಂದರ್ಯ ಸೂಸುತ್ತಿದೆ.
 ಮಧುಮಾಸದಾನಂದ ಮೈವೆತ್ತು ತೋರುತ್ತಿವೆ
 ಚಿತ್ರಜೈತ್ರೋತ್ಸವದಿ ಸೃಷ್ಟಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದೆ
 ಚಿಗುರಿರುವುದಾವ್ರವನ ನಿಸುರಿ ನನೆಕೊನೆಶ್ರೋಗಿ ೨೫
 ಮನ್ಮಥೋತ್ಸವಕೆಂದು ನಿಂದ ತೆರೆಬಂತೆ
 ಕೊಂಬಿಕೊಂಬೆಗೆ ಕುಳಿತ ಪಕ್ಷಪರಿವಸ್ತೆಗಳ
 ಜಾನ ನಿಯೂಳಲಿಯುತ್ತಿವೆ ಸುಗ್ಗಿ ಸನ್ನಿಹಿತವೆನೆ.
 ಬಳುವೆ ಜಲಜಲನುಕ್ಕ ಹರಿವ ಕಾಲುವೆ ಜಲಂ
 ಅಲಿಯ ಸುಳಿಸುಳಗೂಡಿ ನೋರೆಗೆರೆದು ರಚಿಸುತ್ತಿದೆ ೨೬
 ಚಿಲುವುನಿರ್ಗಾದಿಗೇಯ ನರಸಂಚಿಯೂಲಗಕೆ.
 ಭೃಂಗರಾಜನ ಬರವಿಗಣಿಗೈವಳೆನೆ ಪದ್ಮೆ
 ದಳಪಹಸ್ರಂ ಅರಳಿ ನಿಂದಿರುವಳೆಯೆಡೆಯೆ.
 ಪಚ್ಚೆ ಹಾಸಿದ ಹಸುರು ಹುಲ್ಲುಕಾವಣಗಳಲಿ
 ಬಿಳಿ ಕರಿಯ ನೀರ್ವಕ್ಕಿ ನೆರೆದೊಂದು ಗುಂಪಾಗಿ, ೨೭
 ಸೌಂದರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಕರೆದಿತ್ತು-
 ಲೈತರುತೆ ಪಾದಾವಧಾನವನ್ನೋದುತ್ತಿವೆ
 ಅತ್ತ ಹೂವರಳಿರುವ ಗಿಡಮರಗಳ ತೂಗಿ
 ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುತ್ತಿದೆ ಗಾಳಿ ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿ.
 ಬಿಸಿಬರುತಿಹುದಂತೆ ಪುಷ್ಪಪರಿಮಳಧೂಳಿ ೨೮
 ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಯ ಬರವ ಸಾರ್ವ ಹರಿಕಾರನೆನೆ.
 ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟೆ ನೂಲೊಂದುಸುಲ ಒಂದು

ಸವಿಮುತ್ತುನೊತ್ತಿತಿದೆ ಹೂವುಹೂವಿಗೆ ಕುಳಿತು

ಅದರಧರ ಚುಂಬನಕೆ ದಳದಳ ವಿಕಂಪಿಸುತೆ

ಸರ್ವಾರ್ಪಣಂಗೈದು ಸುಮವರಳಿ ನಿಲ್ಲುತಿದೆ ೨೫

ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಮರದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನಲಿ ಹಸುರಿನಲಿ

ಹಕ್ಕಿಯಿಂಚರದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕದಲಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ

ಜಲದಲ್ಲಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ನೋಡಿದರಲ್ಲ

ಅಂಗುರಿಯಾಗಿರೊಳು ಚೆಲುವಿಂತು ಸೂಸುತಿದೆ

ಇಳಿಹೊತ್ತಿನಲಿ ನೋಡಲಿಂತಾಣದೀ ಚೆಲುವು ೨೦

ಇಮ್ಮಡಿಸಿ ತೋರುತಿದೆ ನೆಲದ ಚಲುವಿನ ಜೊತೆಗೆ

ಬಾನ ಚೆಲುವೂಕೂಡಿ ಒಂದಾದದೊಂಬಂತೆ

ಭೂಲೋಕದಲಿ ನೆಟ್ಟ ಪರಿಜಾತಂ ಅರಳಿ

ವರದ ಸೌರಭ ಸೂಸಲಾನಂದಪಮ್ಮಡಿಸಿ

ತೋರ್ಪಂತೆ, ದೈವಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲಿ ಭಕ್ತಗಣ ೨೫

ಕಳೆಯಿರಿ ನಿಲುವಂತೆ, ಪತಿಯವನೊಡನಲಿ

ಸತಿಯಾತ್ಮ ಹೊಳೆವಂತೆ, ಅಸ್ತಗಿರಿಯಾಚೆಯಲಿ

ರತ್ನದೀಪಸ್ತಂಭದಂತೆ ರಸ ಬೆಳಗುತಿರೆ,

ನೂತ್ನಲೋಭೆಯಿಸೆದೊ ಸಂಧ್ಯ ಮೈದೊರುತಿರೆ,

ದೊಡ್ಡಪ್ರಮೇನೆ ತೋರ್ಪ ಸ್ವರ್ಗಸೌಂದರ್ಯದಲಿ ೪೦

ತಿರೆ ಬೆಳಗಿ ನಿಂದಿಹುದು ಅತ್ಯಧಿಕ ಕಾಂತಿಯಲಿ

ಈಬೆಳಕು ಈಕಾಂತಿ ಈಬಡಗು ಈಬಣ್ಣ

ಈಚೆಲುವಿನಾಲೊಕವಿಸೂದಗಿನಾನಂದ

ಅವುದೊ ಹಳೆಯ ಸಸನನಪುಗಳ ಕೆರಳುತಿವೆ.

ಬಗೆಯ ಬಾಸಂಗಳದಿ ಸ್ತೂತಿಯ ಪಟಲದ ಮೊಲೆ

ನೂರಾರು ಕಲ್ಲನೆಯ ದೃಶ್ಯಜ್ಯೋತಿರ್ಮಾಲೆ

ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಿಂದೊಗೆದು ಮಿನಮಿನ ಮಿನುಗಿ

ಮೂಡಿಬರುತಿಹುದೊ ಎನಗಾದಿನಂ ಸಂಜೆ

ಪ್ರಿಯತಮನ ಪ್ರಧನು ಸಂವರ್ತನೋತ್ಕರ್ಷದೊ-

ದಾದ ದಿವ್ಯಾನಂದದನುಭವದ ಸುಸನವು. ೫೦

ಇಂತಹುದೆ ಸಂಜೆಯಲಿ ಅಂದಿದುವೆ ತೋಟದಲ್ಲಿ
ಇಲ್ಲಿಗೈದಿನಾತನೆನ್ನರಕ್ಕಾಬಂಧಿ
ರಜಪುತಪುಂಗವನ ನಾನಂದೆ ನೋಡಿದುದು
ಜೇಸೆಯ್ಯವೊಲಿನಿದು ಆಗಲಾದನುಭವಂ
ಅದನು ನೆನೆದೊಡನಿದು ದಂಹ ಗುಡಿಗಟ್ಟುವುದು,
ಕಣ್ಣು ಹನಿಗೂಡುವುದು, ಅನಂದವುಕ್ಕುವುದು.
ಮತ್ತವನೆ ಕಣ್ಣೆದುರೆ ಬಂದಂತೆ ನಿಂದಂತೆ
ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದಂತೆ ಭಾಸಮಾಗುವುದೆನಗೆ

ಪ್ರೇಮದಂಜನ ಬಳಿದ ಬಗೆಗಣ್ಣೆ ತೆರೆಯುವೆನೆ
ಕಾಣಿಸುವನೆನ್ನಿನಿಯನೆನ್ನ ರಕ್ಕಾಬಂಧಿ ೬೦
ನೋಡುನೋಡಾತನಂ ರಜಪುತ ಪಿರನಂ!

ಅರ್ದಪೂರ್ಣರಣಕೆಂದು ಕೈಯತ್ತಿಹಂ
ದ್ರೋಹಿಯದ್ವಾಟನಕ್ಕಂದು ಅಸಿಯೆಂದಿಹಂ
ರತ್ನಪನನೋತ್ಕರ್ಷಕೆಂದು ಹಯವೆಂದಿಹಂ
ಎನ್ನಂತೆ ಆತನುಂ ಪೌರುಷ ಪ್ರಣಯಿಯನೆ ೬೫

ಭೀಮ ಬಂಧುರ ಮಹೋನ್ನತನಾಗಿ ತೋರಿಹಂ
ಆತನಸಮಾನನತಿಸುಭಗನಪ್ರಾಕೃತಂ

ಕವಿ ಗಮಕಿ ಗಾಯಕರ್ ಹೆಂಬೆಡಿಗಳವೊಲು
ಕಾವ್ಯಗಾಯನ ಚಿತ್ರನೃತ್ಯಸಂಗೀತದಿಂ
ಮಾನಗೌರವಗಳಂ ಗಳಿಸಲೆಂದಾಶಿಸುತೆ ೭೦

ಅರಸನಾಸ್ಥಾನಮನ್ನರಸಿ ಬರುತಿರಲಿತ್ತ
ಅತ್ತಲೆನ್ನಿನಿಯ ತಾಂ ಕಪ್ಪುಕುದುರೆಯನೇರೆ
ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ಗುರಾಣಿ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳ ಕೊಂಡು
ಮಾರಣದ ಯಜ್ಞದಧ್ವಯುವೆನೆ ನಡೆಯುವಂ
ರಣರಂಗವೆಡೆಗಾಗಿ. ಅವನಂಧ ನೀರರಿಂ ೭೫
ಭಾರತಕೆ ಸುಖವಹುದು, ರಾಷ್ಟ್ರದುನ್ನತಿಯಹುದು.

ಏನೇನನೋ ಇಂತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆಂದು
 ಅವನೋ ಅವಸ್ಥದನಿಗೇಳಿದಂತಾಗೆ
 ತಿರುಗಿದಂ ಕಿವಿಯರಳಿ ಕೇಳಿದಂ, ಕಣ್ಣರಳಿ
 ನೋಡಿದಂ. ಅಕಾಶಮಂಟಪದೊಳದೇತಾನೆ ೮೦
 ದೀಪಹಚ್ಚಿತು ತಾರೆ, ಬಳ್ಳಿವನೆಯಿಂದದುವೆ
 ತಿಡಿದುದು ಸೌರಭಂ, ಹೊಳೆ ಹರಿದು ಜಾರಿದುದು
 ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿತು ಹಾಡಿ ನಿನಗೆ ಶುಭಮಹುದೆಂದು.
 ನವನಸ್ರೋತ್ತಮಶಾಲಿನಿಯಪ್ಪ ಸ್ವಸ್ತಿರತಿ
 ಬಹ್ವರ್ಧಗರ್ಭಿತೆಯೆ ದಿಟವೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತಿರೆ ೮೫
 ಅನತಿದೂರದ ನಿಕುಂಜದೆಡೆಯತ್ತ ಣಿನೋ
 ಚಿಮ್ಮಿದುದು ಕೆಂಥೂಳೆ ಖುರವುಟದ ದನಿಕೊಳಿ
 ಚಿಮ್ಮಿದಂ ಏನೆಂದು ನೋಡಲೆಂದಾಶಿಸುತೆ,
 ಕೈಗೆಬಂದಾಮೃತರುಪಾಖೆಯಂನೆಮ್ಮಿ ನಾಂ
 ಕಾಣಿಸಿತು ಹಯವಿಳಿದು ಧಾವಿಸುತ್ತಲೈತರುವ ೯೦
 ಪ್ರಾಮಮೂರ್ತಿ. ಹಿರಿಹಿರಿಗಿ ಆತನೆ ನಿಜಂ
 ಎಂದು ಸಾಸಂದದಿಂ ಮೈಮುರಿದು ಬಿಳುಪ್ಪೂಲು
 ಪೊಳಕಾಲನೂರಿದಂ ಆತನಡಿವಾವರೆಯೋ -
 ಇನ್ನಕುಂತಳದುಂಬಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಲೆನೆ
 ನೆಲೆಸಿದುದು ನಿಶ್ಚಲಂ.

ಮುಂದೆನ ಪೊಳುವೆಂ ! ೯೫

ಮನಸಿನಲಿ ಕನಸಿದ್ದುದಿಲ್ಲಿ ನೆನಸುವುದೆನೆ
 ಕಪ್ಪು ಕುದುರೆಯನಿಳಿದು ಬಳಿಬಂದ ಇನಿಯನಂ
 ನೋಡಿ ಪುಳಕಂಗೆಂಡು ಮೈಬಿವರಿ ಮನ ಬಳಲಿ
 ಹೃದಯದುದ್ದೇಗದಲಿ ರಕ್ತ ಬಿಸಿಯಾಗುತ್ತಿರೆ,
 ಅಂತರ್ವದನೆಯಾಗಿ ಬಾಗಿ ನಿಂತೆನು ಬರಿದೆ. ೧೦೦
 ಎನ್ನಿ ರವನವಲೋಕಿಸುತ್ತಿನಿಯನಿತು ಸಂ-
 ತಪಿಸಿದನು ಮಾತಿನಲಿ ನುಡಿನುಡಿಗೆ ಜೇನಿಟ್ಟು :

“ಓದೇವಿ! ಜಹನಾರಬೇಗಮಳೆ! ಬಳಿಗೆ ಬಾ,
 ಕೊಳದ ನೀರ್ಗಾದಿಗೆಯೊಳರಸಂಜೆ ಕುಳಿತಂತೆ
 ಅಮ್ಮ ತಶಿಲೆಯಂಚಿನಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂ ಕುಳಿತು ೧೦೫
 ನಿನ್ನ ಮರಗಾಯನದಿನೆನ್ನೆದೆಯ ಸಂತವಿಸು
 ಔರಂಗಜಂಬನಾಣತಿಯಿಂದೆ ಪೇಶದಲಿ
 ಗಾಯನವೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆಯಂತೆ ಅದರೇಂ!
 ನಮ್ಮಾರ್ಪರಿಗಾನ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಗಾನ
 ಗಂಧರ್ವಗಾನಮನ್ನಿದನಾಗದನ್ನೆಲಿಕೆ ೧೧೦
 ಭೂಲೋಕದಾಳರಸ ಬುದಪಹಗಳವಲ್ಲ
 ಗಂಧವಾರಂತಾವು ಹಾಡುವುದೆ ನಮ್ಮ ಗುರಿ
 ಜಹನಾರ! ನಿನ್ನ ಮೃತಗಾಯನದಿನೆನ್ನೆದೆಗೆ
 ರಸವೂಡು! ರಣದಿಂದ ತಂದಿರುವ ವ್ರಣಮಯದ
 ದೊಹಮಂ ನಿನ್ನ ಪೊಮಾಮೃತದ ಮಧುರಿಸೆಯ
 ಗಾನಲಹರಿಯೊಳೊಮ್ಮೆ ಮಿಸಿಸು ಮುಳುಗಿಸಿ ನಲಿಸು.
 ಮರೆನೆನಾ ನೋವುಗಳ ಮರವೆನಾ ಏರುಗಳ
 ಜೀನಿಂಚರಂಗೈದು ಸೊದೆಗರೆದು ದನಿಗೂಡು
 ಕಾತರಿಪುದೆನ್ನ ಎದೆ, ಕಳವಳಿಪುದೆನ್ನ ಮನ,
 ತಣಿಸು ಬಾ ಮುದವೂಡು” ೧೨೦

ಬಳಿಕರೆದು ಬರಸೆಳೆದು

ಅರಸನಿಂತಾದರಿಸೆ, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಸರಿದು
 ಹಾಲುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಾನು ಹುಡಿದೆನು
 ಗಾನದಾನಂದದಿಂ ಪರವಶತೆಯೊಂದಿದೊಲು
 ಚಿನ್ನಿನ ಮುದ್ರೆಯಲಿ ಅತ್ಮಸುಖನಿದ್ರೆಯಲಿ
 ಮನದಾಣ್ಮನಿದನು ನಿರಾಳ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಲಿ! ೧೨೫
 ನಾನುಮಂತಾತನವೊಲಾನಂದದಿಂ ಮುಂದೆ
 ಭಾಮಾನಭವದಿಂದೆ ಭಾವಪರವಶವಾದೆ
 ಅದ್ವೈತಭಾವದಿಂದಾತ್ಮಸಮರಸಗೊಂಡು

ಶಾಶ್ವತದ ಶಿವಸುಖಂ ಕಂಡ ರಸಪೂರ್ಣರೆನೆ
ಅವಧಿಯಿಗಿಲ್ಲದೆಯೆ ಸುಖಿಸಿದೆವು ನಾವಂದು ೧೩೦
ಶಾಂತಿಯುಂ ತಾಳಿ ಕಾಲನನೆ ಮೂದಲಿಸಿದಂತೆ !

ಕರ್ತವ್ಯಭಾರದಿಂದೆನ್ನರಕ್ಕಾಬಂಧಿ
ಹೊರಡಲನುವಾಗುತಿರೆ ನುಡಿದನೆನಗಿಂತೆಂದು .
“ಯೋಧವುರದರಸರಲಿ ಪಿಳ್ಳೆಯೊಂದುಳಿದಿರಲಿ,
ಅದರ ಶಿಶುಹೃದಯದುಸಿರಾಡುತ್ತಿರುವನ್ನೆಗಂ ೧೩೧
ನಮ್ಮರಸು ಮನೆತನದ ಕ್ಷಾತ್ರದೀಪಸ್ತಂಭ
ಕುಸಿಯಲಾರದು ದೊಪ್ಪ, ನಂದಲಾರದು ದೊಪ್ಪ !
ಇಂಗಲಾರದು ತೈಲ , ದೊದಿಪ್ಪಪುಭಿಬೀರಿ
ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ಬೆಳಗುವುದು ಅಷ್ಟು ಸತ್ಯೋನ್ನತಂ
ನಮ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಜನ್ಮ” ಇಂತುಸುರಿ ಕಟಿಬದ್ಧ ೧೩೨
ಕರವಾಲಮಂ ಸೆಳೆದು ಯುಳಪಿಸುತೆ “ಇದೊ ನೋಡು !
ನಿನ್ನ ಮಾನ್ಯತೆಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಗೌರವಕಾಗಿ
ಸುರಗಿಯೆಳೆದಿಹೆನೆಂದು, ಸಮರದಲಿ ಗೆಲುವೆಂದು
ಹೋಗಿಬರುವೆನು ನಾನು, ಕೊಂರು ಜಯಸಿದ್ಧಿಯುಂ”
ಎಂದಾತನಾಡಿದಂ ಅವನುಸಿರು ಬಿಸಿಯಿತ್ತು, ೧೩೩
ಮೈರಕ್ತ ಕುದಿದಿತ್ತು. ಪುಜ್ಜೆ ಕಾಪೆರಿತ್ತು,
ನಾನು ನುಡಿದನಿತ್ತರೊಳೆ ಮತ್ತೆ ಇಂತುಸುರಿದಂ
“ಜಹನಾರ ! ಕ್ಷಾತ್ರರಕ್ತವು ಹರಿವ ನಿನ್ನೆದೆಯೊ
ಳಳಿಸಿದೆಯೆ ಮೆವಾರ ಸಾಮರನ ಸವನೆನಪು !
ದೆಹಲಿ ಅಜ್ಜಿರುಗಳ ರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲಿ, ೧೩೪
ವಿದ್ರೋಹ ಮುಸಲರನ್ನೆದುರಿಸಲು ಹೋದಾತ
ಮೊಲಂತರಿಕ್ಷದಲಿ ಅಪರೇಯನೊರ್ದುಳಂ
ಸಂದರ್ಶನಂಗೈಯೆ ನುಡಿದಳವಳಂತೆಂದು :
‘ಓ ಅರಸೆ ! ಧರ್ಮಪ್ರಭು ! ಸಮರಸಂರಂಭದಿಂ-
ದಾರ್ಯಧನೋದ್ಧಾರಕಾರ್ಯದಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ೧೩೫

ನೀನಿಂದು ಧನ್ಯನೈ. ಶತ್ರುಗಳನೆದುರಿಸುತೆ,
 ಧೈರ್ಯಶೌರ್ಯೋತ್ಸಾಹಗಳ ತೋರಿ ರಣದಿ ಮಡಿ.
 ಚಿಂತಿಸದಿರಲ್ಲಿ ನಿನಗಿಂದ್ರನರ್ಥಾಸನಂ
 ದೊರಕುವುದು ಮೇಣಿಲ್ಲಿ ಸತ್ಕೀರ್ತಿ ಲಭಿಸುವುದು,
 ಇಂತುಸರಿ ಅವರಸೆ ಮೈಗರೆಯೆ ನೈಪತಿಗಾ ೧೬೦
 ದಿವ್ಯಸಂದೇರದಿಂದಾವೇಶವಿವ್ವಡಿಸೆ,
 ರಣರಂಗಕ್ಕೆದಿದಂ. ಕಾದಿ ಮಡಿದಂ ಪಡೆದ-
 ನಿಂದ್ರನರ್ಥಾಸನಮನಂತಮಳ ಕೀರ್ತಿಯಂ.”

ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮೌನವಂತಾಳಿದನು ಎನ್ನಿನಿಯ
 ಒಳನೋಟವನು ಬಿರಿ ಮೌನವಲಿ ನುಡಿದಂತೆ ೧೬೫
 ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ಎನ್ನ ನಾನುಮಂತವನನ್ನೆ
 ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅಂದೊಬ್ಬ ರೊಬ್ಬ ರಸಿಂತು
 ನೋಡಿದೆವು ಬಹುಹೊತ್ತು. ಬಳಿಕ ಮೌನವನುಳಿದು
 ಎನ್ನೆದೆಯ ಇಂಗಿತವನಿಂತಾಡಿದನು ನಾನು :
 “ಯೋಧಪುರದೋ ಅರಸೆ ! ಎನ್ನ ರಕ್ಷಾಬಂಧಿ ! ೧೬೦
 ಕೇಳು ಸನ್ನಿಮಾತ, ಆ ಕನೂಜಿನರಾಣಿ
 ಸಂಯೋಗಿನಿದೇವಿ-ಹೆಸರ ಕೇಳಿಹೆ ಬಲ್ಲ-
 ತನ್ನ ಪತಿ ಕಾಳಗಕೆ ಹೊರಟಿರಲು, ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುವ
 ಸಂಭ್ರವದೊಳಕೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ನೆನಪಿದೆಯ ?
 ‘ಕಾಳಗದೊಳರಿಯೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದೆಂದು ೧೬೫
 ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿಹುದು ಸ್ವರ್ಗ ಪರಲೋಕದಲಿ !
 ಅಲ್ಲದಿರೆ ಯುದ್ಧದಲಿ ಶತ್ರುವನೆ ಚೆಂಡಾಡಿ
 ವಿಜಯಮಾಲಿಕೆ ಧರಿಸಿ ಪುರಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವರೆ,
 ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿಹೆನು ಸ್ವರ್ಗನಿಭ ಧಾಮದಲಿ.
 ಅಡಿಯ ಮುಂದಿಡು ನುಗ್ಗು ಅಡಿಗಪ್ಪಮೇಧ ಪಲ
 ಅರಿಯ ಮುಂಗಡೆ ನುಗ್ಗು ಮತ್ತಶ್ವಮೇಧ ಫಲ.
 ಅಸಿಯ ಹಿಂದಿರುಗಿರಿ ಮತ್ತಮರಲೋಕ ಫಲ.

ನನ್ನವರೆದಿಹವ ತೋರೆ ದೇವೇಂದ್ರಸಿರಿಯಹುದು.
 ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ನೆನೆದು, ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ ನೆನದು,
 ರಾಷ್ಟ್ರದೇಳಿಗಾಗಗಿ, ದೇಶದುನ್ನತಿಗಾಗಿ, ೧೮೫
 ಸತ್ಯಪೂಂದನೆ ನಾನು ಉದ್ಧರಿಸುವೆಂ ಎಂದು,
 ಧರ್ಮಪೂಂದನೆ ನಾನು ಉದ್ಧರಿಸುವೆಂ ಎಂದು,
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಮಗೆಂದು ನಡೆಮುಂದೆ ಯುವ ಕ್ಷೆ '
 ಇಂತೆಂದು ನುಡಿದು ಪತಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಳಿಸಿಯನಂ
 ಅಸ್ಪರೆಯ ಮಾತಲ್ಲ, ಅರಣಿರವಾಕ್ಯಲ್ಲ, ೧೯೦
 ಮೊಲಂತರಿಕ್ಷದಲಿ ತೋರಿ ಮೈಗರೆದವಳೆ
 ನುಡಿಯಲ್ಲಿ, ಪೀಠ ಭಾರತಮಾತೆಯುದರದಲಿ
 ಮುಟ್ಟಿ ಹೆಸರಾಡೊಬ್ಬ ಸೀರಕ್ಷತ್ರಿಯರಮಣಿ,
 ಯುದ್ಧವಾತೆಯ ಕೌಂ ಮೈಯುಬಿ ಮನಸ್ಸುಬಿ
 ಆಮೌಲ ಬಂದಂತೆ ಕ್ಷೋಭಗೊಂಡವಂತೆ ೧೯೫
 ಪತಿದೇವನಂ ಕುರಿತು ಧರವಿಷ್ಣುವಸ್ತಿತ್ತು
 ನುಡಿದಮಾತಿದು ಇಸಿಯ! " ಹೆಳಹೆಳಂತೆ ನಾನೆ
 ತಾಳುತ್ತಾಪೊಶಮಂ ಮತ್ತೊಂದಿನಾಕ್ಷಾತ್ರ
 ರಮಣಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯಂ ಆ ರುದ್ರಪಿಣಿಯಂ
 ಮಿಡಿಯುತ್ತಾಲಾಪಿಸಿದನಾ ವಿರಗಾಸಮಂ ೨೦೦
 "ಯುದ್ಧದಲಿ ಪತಿ ಮಡಿಯ ಸಂಯೋಗಿಸಿದೊಂ
 ಯೋಗಿಸಿಪುರದಲ್ಲಿ ಚಿತೆಯನಣಿಮಾಡಿದಳು
 ಅರಮನೆಯ ಮುಂಗಡೆಯ ನೆರೆಬಿಲ್ಲಮಂದಿಯಂ
 ಸಂಬೊಧನಂಗೈದಳಂತೆಂದು : 'ಅತ್ಯಬಲಿ-
 ದಾನದಿಂ ರಕ್ತತರ್ಪಣಮಿತ್ತು ಋಣಮುಕ್ತ ೨೦೫
 ನಾದನೆನೆ ಪತಿ ಮಡಿದು ಸೊರಿದನು ಸ್ವರ್ಗವಂ.
 ಪತಿಯನುಳಿದಸ್ಮತ್ಯ ಗತಿಯಿಲ್ಲ ಪತಿಗೆಂದು
 ಅವನೆಡೆಗೆ ಪ್ರೋಗುವೆಂ, ನರ್ಪರದ ದೇಹವಂ
 ಅಗ್ನಿಗಾಢುತಿಮಾಡಿ.' ಚಿತೆಯನೊರಿದಳಾಕೆ.

ಮರುಗಿದುದು ಮಂದಿ ಕಣ್ಣೀರ್ ಮಿಡಿದು. ಪತಿಯೆಡೆಗೆ
ತೆರಳಿದಳು ಆತಾಯಿ ಜಗದಕರ್ಣಮರೆಯಾಗಿ ”

ಕಥೆಹೇಳಿ, ಅರಿಚಣಂ ನಿರ್ನಿಮೇಷಾಕ್ಷಿಯಿಂ-
ದೀಕ್ಷಿಸುತೆ ಪತಿದೇವನಂ, ಕೇಳಿದೆನು ಇಂತು :
“ಇಲ್ಲಿ ಈಲೋಕದಲಿ ಒಲಿದೆರಡು ಜೀವಿಗಳು
ಅಲ್ಲ ಆ ಲೋಕದಲು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಸೇರುವರೆ ? ” ೨೦೫
ನನ್ನ ಇಹಪರದೆಲ್ಲ ಕನಸುನನಸುಗಳೆಲ್ಲ
ಈಯೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಲಿ ಘನಿಸಿ ಹರಳಾದಂತೆ
ಕೇಳಿದೆನು ಇನಿಯನಂ. ಆತನುತ್ತರವಾಗಿ
ನಗೆಮುಗುಳನರಳಿಸುತೆ ಅಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದಂ.
“ದೇಹಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಸಿಲುಕಿದೀಆತ್ಮ ೨೦೬
ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರದಿಂ ಕೊಳೆಸುಟ್ಟು ಕಳೆಯೇರಿ
ಮಿರುಗುವುದು ಕಾಳಿಕೆಯ ಕಳದುಳಿದ ಮಿಸುನಿಯಂತೆ ”

ಎಂದು ಹಯವೇರಿದಂ, ನಾನು ಹೌಹಾರಿದೆಂ
ಮತ್ತೆನೋಡುವೆನೆಂದು ಆರ್ವ್ಯಸನಂಗೈದು
ಎನೆಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿಮರೆಯಾದಂ ೨೦೭
ಒಡನೆ ತಿರೆಗುರುಳಿದೆಂ, ಸಂಚಿತಪುಣ್ಯಕರ್ಮಂ
ಸಂದುದೆನೆ ಸ್ವರ್ಗದಿಂ ತಿರೆಗುರುಳ್ಳ ಸುಮನಸೆಯು
ಪ್ರಾಃಲಂತೆ, ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆದು ಹೊಗುರುರಿದಂಥ
ಪುಣ್ಯದಿಂವಿಗೆಯಾರಿ ಉಳಿದ ಕಿಡಿ ಮಸಿಯಾಗಿ
ಕರಕಲಿಗಳೆಗುರುಳ್ಳಂತೆ, ತುರಗಖುರಪುಟಹತಿಯು ೨೦೮
ಧೂಳಿಯೊಳಗುರುಳಿದೆಂ ಬಿಚ್ಚ ಬಿಚ್ಚನೆ ಸುಯು

ಬಳಕಲೆಂತೋ ಮುಂದೆ ಮಾರ್ಘತೀಳಿದೆಳ್ಳರುತೆ
ನಾನೆ ನನ್ನಂ ಸಂತವಿಸಿ ಚಿಂತಿಸಿದೆನಿಂತು :
ಮಧುರಾಜನ ಮಗಳು, ಸತ್ಯವಾಸನ ಮಡದಿ,
ಸಾವಿತ್ರಿ, ತನ್ನಾತ್ಮಸತ್ವದಿಂದಂತಕನ. ೨೦೯
ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ವರಂಪಡೆದು, ಪ್ರಾಣೇಶನಾಯಕಂ

ಪಡೆದಂತೆ, ನಾನುಮೆನ್ನಾತ್ಮಸತ್ವೋನ್ನತಿಯ
ಮೈಮೆಯಿಂ ತಡೆಹರಿದನಂತೆಯೊಳೊಂದಾಗಿ
ಅಣ್ಣನೂಡಗೂಡುವೆಂ ಎದಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ
ಬುದ್ಧಿಯಿಂದೆಚ್ಚತ್ತು, ಶೋಕಹರ್ಷೋದ್ವಿಗ್ನ-
ಮನೆಯಾಗಿ, ಮರಳದೆ ಗೃಹಾಭಿಮುಖಗಮನೆಯಾಗಿ

ಗತಿ ೩

ವಿದ್ವಾಂಸಗಳ ಘೋರಸಂಗ್ರಾಮಸಮಯದಲಿ
 ಸಿಕ್ರಿಯಲಿ ನಾನಿದ್ದೆ ಗ್ರೀಷ್ಮಋತುಸಮಯವದು
 ಭೂಗೋಳವಂ ಬಳಸಿ ಸೂರ್ಯವೇವಂ ತನ್ನ
 ಪ್ರಖರಕಿರಣಂಗಳಿಂ ಸೃಷ್ಟಿಚೈತನ್ಯಮಂ
 ಸುಡುವನೆನೆ ತೋರಿದಂ ಚಂಡಭೈರವನಂತೆ ! ೨೫
 ಆತನುರಿಗಣಂತೆ, ದಿಗ್ವಿಗತದೊಳಾಚೆ
 ಕಾಳ್ಕಿಚ್ಚಿನುರಿ ಹೊತ್ತಿ ಗಿಡ ಮರಂಗಳನೆಲ್ಲ
 ನಿನೇರಂ ದಹಿಸಿತ್ತು ! ನಿಯುರಣೆ ಬತ್ತಿತ್ತು,
 ಧರಣಿ ನಿರಡಸಿತ್ತು. ಬೀಸಿ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾಗಿ
 ತಿರುಗಿ ಸುಟ್ಟುರೆಯಾಗಿ ಕೆಂಧೂಳಿಯಂ ಕವಿಸಿ ೩೦
 ವಿಲಯರುದ್ರಾವತಾರನ ನೃತ್ಯದಾಭಟದ-
 ಸ್ತೂಲಂತೆ ಉನ್ನತ್ತಮಾಗಿತ್ತು ಮಾರುತಂ !
 ಅಗ್ನಿಯುಂ ಸೂರ್ಯನುಂ ಲಯಕಾರ್ಯಕರ್ತನೆ
 ತಮ್ಮ ತೇಜಃಸಿಂಡದುರಿಯಿಂದೆ ಲೋಕಮಂ
 ಸುಡುವಂದು ಪ್ರಾಣಿಸರ್ವಸ್ವಮುಂ ಬೆದಬೆದನೆ ೩೫
 ಬೆಂದು ಮೃಗತ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗೆ ಮರುಳಾಗುತ್ತಿದಂ !
 ನರರೂಪಿ ಮೃಗರೂಪಿ ಏಗರೂಪಿ ಕ್ರಿಮಿರೂಪಿ
 ಅಣುರೇಣುತ್ಪಣರೂಪಿ ತರುಗುಲ್ಮಲತೆರೂಪಿ
 ಸರ್ವಚೈತನ್ಯಮುಂ ಸರ್ವಜೀವತ್ಯಮುಂ
 ಬಿಸಿಲ ಬವಣೆಗೆ ಬಳಲಿ ಮೂರ್ಛಿಸ್ತೊದಂತಿತ್ತು ! ೪೦
 ಸಿಕ್ರಿಯರಮನೆಯಲ್ಲಿ ರೋಸಿ ಬಿಸಿಲುರಿಸೆಕೆಗೆ,
 ಆಸತ್ತು ಮಲಗಿರಲಾ ಕನಸಾದುದೆನಗೊಂದು :

ದೆಹಲಿಯರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷಸಿಂಹಂ ಬಂದು
 ಕತ್ತನೊಲಿದಾಡಿಸುತೆ, ಗಂಭೀರಗತಿಯಿಂದ-
 ಲಡಿಯಿಡುತೆ ಮುಂಬರಿದು, ಗತಿಗೊಪ್ಪುವಂದದಲಿ ೨೫
 ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಘರ್ಜಿಸುತೆ, ದೇಹಮಂ ತೂಗಿಸುತೆ,
 ಲಾಂಗೂಲಮನೆತ್ತಿ ಧ್ವಜವಪೂಲಾಡಿಸುತೆ,
 ಕೆಂಡವಂತುರಿವ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳ ತಿರುಗಿಸುತೆ,
 ಕೇಸರಂಗಳ ಕೆದರಿ, ವೈಕೊಡು ಮುಂಬರಿದು,
 ಒಂದೆ ನೆಗೆತಂ ನೆಗೆದು, ಶತ್ರುಹನನಂಗೈದು, ೩೦
 ಮಾಯವಾಯಿತು ಸಿ-ಹ! ದೂರ ಗಿರಿಗಕ್ಕರ-
 ದ್ವಾರದಿಂ ನೊಳಗಿದುದು ಅರ್ಭಟಂ ಎದೆಬಿರಿಯವಂತೆ!
 ಒಡನೆ ಕಂಡದು ಕಣ್ಣೆ ಉರಿವ ಮರಳಿನ ಕಾಡು,
 ಒಸಿಲ್ಲೆ ಬತ್ತಿದ ಕಡಲ್ ಮೈದಿಗೆದು ನಿಂದಂತೆ
 ಕಣ್ಣೆ ನೆಯುವಾಹಿತ ಸೈಕತಸ್ತೋಮದಧಿ- ೩೫
 ರಾಜರಾಣಿಯರಂತೆ ಸಿಂಹಸಿಂಹಣಿ ಜೋಡಿ
 ಕಣ್ಣೆ ಸೆದುದಿನಗಲ್ಲ ಶತ್ರುಹನನಂಗೈದ
 ಸಿಂಹ ಸಿಂಹಣಿಯೊಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ಬಂದಲ್ಲಿ
 ಸೈಕತಪ್ರಾಂಗಣದೊಳ್ ಸ್ವಲ್ಪಯುಂ ನೋಡೆ
 ನೆರಳಲ್ಲಿ, ನೀರಿಲ್ಲಿ, ಅದಲೊಂದು ಕುರುಹಿಲ್ಲಿ ೪೦
 ಕಣ್ಣೆಗೆತ್ತಲು ಮರಳು, ಕೆಸಿಗೆ ಮರಳಿನ ಗಾಳಿ,
 ದೂರ ಬಹುದೂರದಲಿ ಮಸುಕು ತಳೆದಿಹ ಬಾಸು,
 ಕೆಳಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅಂಜೂರ ಮರನಿಹುದು,
 ಅದರ ತುದಿಯಾದರೂ ಮುಗಿಲ ಸಮಕೊರಿಹುದು,
 ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣೆ ದುರ ಜಗವೆ ಇಷ್ಟರೊಳಿತ್ತು ೪೫
 ಅದರುಂ ಎನಿತೊಂದು ರಾಂತಿಯಲಿ ಸುಜಿಸಿದುವು!
 ಕಾಶ್ಮೀರದಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಬಿಟ್ಟದಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ
 ಮಲಗುವವೊಲಾಸಿಂಹ ಸಿಂಹಣಿಯ ಕೂಡಿತ್ತು:

ಕನಸು ತಿಳಿದೆಚ್ಚಿತ್ತು ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡಿದೆಂ.

ಭಾಷಿಸಿದನಾರುದ್ರ ರಮಣೀಯ ಸ್ವಪ್ನಮಂ ! ೫೦
 ಕನಸನರ್ಥವನರಿಯೆ ನುವೆಷ್ಟರವರೆಂದು
 ಮನದಳಲನಾರಿಸಲು ಉದ್ಯಾನದಿಡೆಗಾಗಿ
 ನಾನೊರ್ದಳೇ ನಡೆದಿ, ಕಾಹಿನವರನ್ನುಳಿದು
 ಎಲ್ಲ ಹೋಗುವುದೆನುವ ಗೊತ್ತುಗುರಿಯಿಲ್ಲದೆಯೆ
 ತಿರುಗಿದನು ತೋಟದಲಿ ಮನಬಂದಕಡೆಗತ್ತ ೫೧
 ನೆಲ ಕಾಯ್ದು ತಣಿದಿತ್ತು, ನೀರ್ಕುಡಿದು ಅರಿತ್ತು,
 ಗಿಡ ಸೊರಗಿ ನಿಂದಿತ್ತು, ಹೂ ಬಾಡಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು,
 ಬಿಸಿಗಾಳಿಯುರಿಯಾರಿ ಭಾರವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು
 ದುಗುಡದಾಗರದಿಂದ ಶೋಕಸಾಗರದೆಡೆಗೆ
 ಪ್ರೇಣಾಂಗಿ ತೊರೆಯೊಂದು ತೆರೆ ಬತ್ತಿ ಹರಿದಿತ್ತು ೫೨
 ಅದರೆಡೆಗೆ ಮೊಗಬಾಗಿ ಬೊಗವೆಯಿಂ ನೀರೆತ್ತಿ
 ಹಣೆಯ ಬೆಮರ್ದನಿಗಳಂ ಅಳಿಸಿದೆ. ಕಣ್ಣು ಮುಖ
 ಕೈಕಾಲ್ಗಳಂ ತೊಳೆದು ದೇಹತಾಪಂ ಕಳದು
 ಮೂಡಿದ ಮನಸ್ತಾಪಮಂ ತೊಳೆವುದಿನ್ನೆಂತೊ
 ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತೆ ಕೈ ಉರಿ ಕುಳಿತೆನಲ್ಲಿಂ ೫೩
 ಅದರ ಮರಳಂಚಿನಲಿ.

ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದೆ
 ತನ್ನೆಂದು ಹೋಯೆಂದು ಸುಯ್ಯನಾಂ ಮರಳಿನಲಿ -
 ಗಾಡಿನಲಿ ಹೊರೆಹೊತ್ತು ಸಂಕಟಮೋಳೆದುತೇ -
 ದುತೆ ಒಂಟಿ ನೀಳ್ಗೊರಲ ಸೀಳ್ದನಿಯೊಕ್ಕೊರಲ್ಪಂತೆ !
 ಎನಿದೇನೆಂದೊಡನೆ ಎನ್ನ ಗೈಮೆಗೆ ನಾನೆ ೫೪
 ನಾಣ್ಣಿದೆಂ ಮತ್ತೆ ಮರುಗಿದೆಂ, ಚಿಂತಿಸಿದೆನಿಂತು :
 ಹೆಣ್ಣೊಲವಿನಮರತೆಯನುಸುಭೋಗಿಸಲ್ ಬಂದು,
 ಅವಳನೆ ಕನಸುಗಳ ಗರಿಗಟ್ಟಿನಲ್ ನಿಂದು,
 ಬಳಿಕ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ, ಬೇಗುದಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಸಿರೆ,
 ಪುರುಷಜನ್ಮಿಯ ಕ್ಷಣಿಕ ಸುಖಸಾರದಾಹುತಿವೂ- ೫೫

ಲಿವಳಿಲ್ಲ ಬೇಯುತಿರೆ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ, ಅನೋವ-
 ನಾರಿಸುವುದೆಂತೆಂದು ಬಲ್ಲನೆ ಪುರ.ಷಜನ್ಮಿ'
 'ಬಲ್ಲನಹುದೆಂದು' ಬಲ್ಲಲಿಯೊಂದು ಮೊಳಗಿದುಮು!
 ಭಯಚಕಿತೆಯಾಗಿ ಬೆವರಣ್ಣೆ ನೆತ್ತರ ಕುದಿದು
 ಹೌತಾರಿದೇ, ಮರೆಯೋಳಾರಿದ್ದರೋ ಎಂದು . ೨೦
 " ನಿರ್ನೇರಂ ನೀನೇಕೆ ಬೆಚ್ಚುತಿಹೆ" ಎಂದೊಡನೆ
 ನಡಿಯತಂ ದಿವ್ಯತೇಜೋವಗತಿ ಪ್ರಕೃತ್
 ಮಾದಂತೆ ಬಳಿರು ಬದೆನ್ನು ರಕ್ಷಾಬಂಧಿ
 ಸಂತಂದು, ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕನಸುಕಂಡವಳನು
 'ನಡೆದುದೊಡನೆ ನಿಜವೊ ಸ್ವಪ್ನವೊ' ಎಂಬ ೨೧
 ಭ್ರಾಂತಿಯಾಗದೊಳದ್ದ ಮುನುಗುತಿರೆ "ಜಹನಾರ,
 ನೆನ್ನೊಡಲಿನ ರಿಯರಿತೆ ಬಂದೆನಾಂ ರಣದಿಂದೆ"
 ಎಂದಾತನಾಡಿದಂ ಮುಖದ ತೆರೆನರೆವಳಿದು
 ಇನಿಯನ ಮುಖಂ ನೋಡಿ ನಾಚುತರಘಳಿಗೊಳ
 ಅವಗುಂರನವನೆಳದು ಅಂತರ್ವದನೆಯಾಗಿ ೨೨
 ಅರ್ತಿಯಿಂ ವಿನಯಸ್ತರ್ವಕ ನಮಸ್ಕಾರದಿಂ
 ಸ್ವಾಗತಿಸುತಿಸಿಯನಂ ಕರಿತಂದನೆಲೆವನೆಯ
 ಕೃಳಲಾಣದೆಡೆಗೆಂದು

ಆತ ಖಶ್ರವಿಸುತಿರೆ
 ಸ್ತ್ರೀತಿಯಿಂದಾತಂಗೆ ನಾಂ ಕಂಡ ಸ್ವಪ್ನಮಂ
 ಪೊಳುತೆ ಸವಿಸ್ತರಂ, ಅದರರ್ಥಮೊನೊಂದು ೨೩
 ಬೆಸಗೊಂಡಿನಾತನಂ ಸೊಂಟದಿಂದೊರೆಸುತ
 ಕಿತ್ತಕರವಾಲಮಂ ಒಡನೆ ಒರ್ತಡಗಿಟ್ಟು,
 ಕುದಿಗೊಂಡು ಪೌರುಷೋನ್ಮಾದದಿಂದಾಡಿದಂ,
 ನಿಂತ ನಿಲುವಂ ತಿದ್ದಿ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳ ಬೆಳಗಿ
 "ವಿಜಯ ಸೂಚಕಮಹುದು ನಿನ್ನ ಸುಂದರಕನಸು
 ಶತ್ರುಹನನೋತ್ಕರ್ಷದದ್ವುತ ಪವಾಡಮಿದು

ಭಾವಿಸಿದನಾರುದ್ರ ರಮಣೀಯ ಸ್ವಪ್ನಮಂ ! ೫೦
 ಕನಸಿನರ್ಥವನರಿಯೆ ನುವೆಷ್ಟರವರೆಂದು
 ಮನದಳಲನಾರಿಸಲು ಉದ್ಯಾನದೆಡೆಗಾಗಿ
 ನಾನೊರ್ದಳೇ ನಡೆದೆ, ಕಾಹಿನವರನ್ನುಳಿದು
 ಎಲ್ಲ ಹೋಗುವುದೆನುವ ಗೊತ್ತುಗುರಿಯಿಲ್ಲದೆಯೆ
 ತಿರುಗಿದೆನು ತೋಟದಲಿ ಮನಬಂದಕಡೆಗತ್ತ ೫೧
 ನೆಲ ಕಾಯ್ದು ತಣೆದಿತ್ತು, ನೀರ್ಕುದಿದು ಆರಿತ್ತು,
 ಗಿಡ ಸೊರಗಿ ನಿಂದಿತ್ತು, ಹೂ ಬಾಡಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು,
 ಬಿಸಿಗಾಳಿಯುರಿಯಾರಿ ಭಾರವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು
 ದುಗುಡದಾಗರದಿಂದ ಶೋಕಸಾಗರದೆಡೆಗೆ
 ಕ್ಷೀಣಾಂಗಿ ತೊರೆಯೊಂದು ತೆರೆ ಬತ್ತಿ ಹರಿದಿತ್ತು ೫೨
 ಅದರೆಡೆಗೆ ನೊಗಬಾಗಿ ಬೊಗಸೆಯೆಂ ನೀರೆತ್ತಿ
 ಹಣೆಯ ಬೆಮರ್ದನಿಗಳಂ ಅಳಿಸಿದೆಂ ಕಣ್ಣುಮುಖ
 ಕೈಕಾಲ್ಗಳಂ ತೊಳೆದು ದೇಹತಾಪಂ ಕಳದು
 ಮೂಡಿದ ಮನಸ್ತಾಪಮಂ ತೊಳೆವುದಿನ್ನೆಂತೊ
 ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತೆ ಕೈ ಊರಿ ಕುಳಿತೆನಲ್ಲಿಂ ೫೩
 ಅದರ ಮರಳಂಚಿನಲಿ

ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದೆ

ತನ್ನೆಂದು ಹೋಯೆಂದು ಸುಂಟು ನಾಂ ಮರಳೆನುಲಿ -
 ಗಾಡಿನಲಿ ಹೊರೆಹೊತ್ತು ಸಂಕಟದೊಳೇದುತ್ತೆ
 ದುತೆ ಒಂಟಿ ನಿಂಗಳೊರಲ ಸಿಕ್ಕನಿಯೊಳೊರಲ್ಪಂತೆ '
 ಏನಿಜೆಸೆಂದೊಡನೆ ಎನ್ನಗೈಮೆಗೆ ನಾನೆ ೫೪
 ನಾಣ್ಣೆದೆಂ ಮತ್ತೆ ಮರುಗಿದೆಂ, ಚಿಂತಿಸಿದನಿಂತು :
 ಹೆಣ್ಣೊಲವಿನಮರತೆಯನುಸುಖೋಗಿಸಲ್ ಬಂದು,
 ಅವಳುಸೆ ಕನಸುಗಳ ಗರಿಗಟ್ಟಿಸಲ್ ನಿಂದು,
 ಬಳಿಕ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ, ಬೇಗುದಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಸಿರೆ,
 ಪುರುಷಜನ್ಮಿಯ ಕ್ಷಣಿಕ ಸುಖಸಾರದಾಹುತಿವೊ- ೫೫

ಲಿವಳಿಲ್ಲ ಬೇಯುತ್ತಿರೆ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ, ಅನೋವ-
 ನಾರಿಸುವುದೆಂತೆಂದು ಬಲ್ಲನೆ ಪುರಷನಿತಿ !
 'ಬಲ್ಲನೆಹುದೆಂದು' ಬಲ್ಲಲಿಯೊಂದು ಮೊಳಗಿದುದು !
 ಭಯಚಕಿತೆಯಾಗಿ ಬೆವರಣ್ಣಿ ನೆತ್ತರಾಕುದಿದು
 ಹೊರಬಂದೆ, ಮರೆಯೊಳಾರಿರ್ದ ರೋ ಎಂದು
 "ನಿನೆ-ರಂ ನಿನ್ನೆಕೆ ಬೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ" ಎಂದೊಡನೆ
 ನಡಿಯತಂ ದಿವ್ಯತೆಜೋವನುತಿ ಪುಕ್ಕಪ್ಪ
 ಮಾದಂತೆ ಬಳಸು ಬುದೆನ್ನ ರಕ್ಷಾಬಂಧಿ
 ಸಂತಂದು, ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕನಸುಕಂಡವಳಾನು
 'ನಡೆದುದೆನಿದು ನಿಜವೊ ಸ್ವಪ್ನವೊ' ಎಂಬ
 ಭ್ರಾಂತಿಯಾಗಬೋಧಿಸಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿರೆ "ಜಹನಾರ,
 ನಿನ್ನೊಡಲಿನೊರಿಯರಿತೆ ಬಂದೆನಾಂ ರಣದಿಂದೆ"
 ಎಂದಾತನಾಡಿದಂ ಮುಖವ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಿದು
 ಇನಿಯನ ಮುಖಂ ನೋಡಿ ನಾಚುತರಘಟಗಂಜಾಳೆ
 ಅನುಗಂಧನನನಳೆದು ಅಂತರ್ವದನೆಯಾಗಿ
 ಅರ್ತಿಯಿಂ ವಿನಯಪೂರ್ವಕ ನಮಸ್ಕಾರದಿಂ
 ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿನಿಯನಂ ಕರತಂವನೆಲೆವನೆಯ
 ಸ್ತಳಲಾಣದೆಡೆಗೆಂದು

ಆತ ಉಪ್ರವಿಸುತ್ತಿರೆ
 ಸ್ತ್ರೀತಿಯಿಂದಾತಂಗೆ ನಾಂ ಕಂಡ ಸ್ವಪ್ನಮಂ
 ಪೊಳುತೆ ಸವಿಸ್ತರಂ, ಅದರರ್ಥಮೊನೆಯದು
 ಬೆಸಗೊಂಡೆನಾತನೂ ನೋಟದಿಂದೊರಿಸುತ್ತ
 ಕಿತ್ತಕರವಾಲಮಂ ಒಡನೆ ಒರ್ತಡಿಗಿಟ್ಟು,
 ಕುದಿಗೊಂಡು ಪೌರುಷೋನ್ಮಾದದಿಂದಾಡಿದಂ,
 ನಿಂತ ನಿಲುವಂ ತಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳ ಬೆಳಗಿ.
 "ವಿಜಯ ಸೂಚಕಮಹುದು ನಿನ್ನ ಸುಂದರಕನಸು
 ಶತ್ರುಹನನೋತ್ಕರ್ಷದದ್ವಿತ ಪವಾಡಮಿದು

ಎನ್ನಿಂದೆ ನಡೆವುದೆಂಬಾದೇಶವಿಹುದಿಲ್ಲ,
 ಈವರೆಗೆ ಕಾಳೆಗದೊಳೆಲ್ಲಿಯುಂ ಸೋಲಿಲ್ಲ
 ಕೇಳೆಂದು, ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಪೇಳಿದಂ
 ನಡೆದಿರಡುಸಡೆಗಳಾ ರುದ್ರಸಂಗ್ರಾಮಮಂ ೧೦೫
 ಅಕಥೆಯ ಕೇಳುತ್ತ ಹರ್ಷಪುಳಕಿತೆಯಾಗಿ
 ನುಡಿದನಾನಂತೆಂದು “ಕಾದುವರ ಪಡೆಯೊಡನೆ
 ನಾನುನಾರಣದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ನೆರವಿಯುತ್ತೆ,
 ಶತ್ರುವನ್ನೆದುರಿಸಿರೆ, ಕ್ಷಿತ್ರವನ್ನು ಕೈಸಿರೆ,
 ಆಗ ನಿನಗಿಮ್ಮಡಿಯ ಜಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲೆ ! ೧೧೦
 ಅಕ್ಷರನೆದುರಿಸಿದ ಚಾಂದಬೀಬಿಯ ತೆರದಿ,
 ನಮ್ಮ ಹಿರಿಹೆಸರಾದ ನೂರ್ದಹಾನಳ ತೆರದಿ,
 ನಾನುಮದ್ವತಮಾಗಿ ರಣದಲ್ಲಿ ಕಾದುವೆಂ
 ನಿನಗಾಗಿ, ನನ್ನೊಡನೆ, ಜಯಸಿರಿಯ ವಡೆಯುವೆಂ
 ಅಂತವರದೊಳಗಿರುವ ತೆರೆಮರೆಯ ಜೀವನಕ ೧೧೫
 ಬಲಿಯಾಗಲೊಲ್ಲದೆಯೆ, ಎನ್ನಮನವೆಕಸುತಿದೆ
 ಇರ್ಬಾಯಿವಿಡ್ಗಮಂ ತುಡುಕಿ ಧುರಮುಖಕೊಡಿ
 ಯೋಧನಿವಹದ ನಡುವೆ ಉಸಿರಿಕೆಯಬೇಕೆಂದು
 ಕೊಲೆಗೆ ಹೇಸುವೆನೆಂದು ಹೆದರುವೆಯ ಪೀರವರ !”

“ಏವೆನಿ ರುದ್ರಾಂಬೆ! ಅರಿತೆ ನಿನ್ನಾತ್ಮಮಂ
 ಅರಿಯಯಾ ನೀನುಮೆನ್ನಾತ್ಮಮಂ ? ನಿನ್ನಸಿರೆ
 ಎನ್ನಾತ್ಮ, ದನಿಯೆ ಜಯಭರಿ, ಒಲುಮೆಯು ಹರಕೆ
 ನಿನ ಬಾಳನ ಗಂಗೆ! ನೀನೆ ಪ್ರೇಮದ ತುಂಗೆ!
 ಅವರಿವರ ಕಥೆಹೇಳಲದರಿಂದಲೇನು ಫಲ !
 ತತ್ವವೇನಿವರೂ ಸತ್ಯವೇ ಹಿರಿದಂತೆ. ೧೨೫
 ಆ ಆತ್ಮಸತ್ವದಿಂದಿಮಾತನಾಡುತಿಹೆ :
 ಹೆಣ್ಣೆ ನೊಲುಮೆಯೆ ನಮಗೆ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಾಧಾರ !
 ಆ ಒಲುಮೆಯೇ ಜಗದಿ ಪರಮಶಾಶ್ವತ ಶಕ್ತಿ.

ಅದೆ ವಾಣಿಯಾವೆಶ, ಅದೆ ಗೌರಿಯಾಶ್ವನ, ೧೩೦
 ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಟಾಕ್ಷನುಡೆ, ಅದೆ ಜಗದ್ಧಾತ್ರಿಕೃಷ್ಣ, ೧೩೧
 ಮುಣದುವೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಭೂಭವನವಾನಂದ
 ಅದು ಜಗದ್ಧರಣ ಪೊಷಣ ಶಕ್ತಿ, ಅದುವೆ ಜಗ
 ದಿ ಕಾರಣ ಶಕ್ತಿ, ಸೃಷ್ಟಿಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿ
 ಆಶಕ್ತಿಯುಳಿದಂದು ವಿಶ್ವವೇ ಲಯವೆಂದು
 ಹೇಳುವರನಾದಿಯಿಂದಾಗ್ಯರುಮನಾರ್ಥರುಂ ೧೩೨
 ಹೃದಯಸೀರಕ್ಷಳದೊಳಾರಾಧ್ಯ ಶಕ್ತಿಯದು
 ಆ ಶಕ್ತಿ ಯೆಂದಲಿತು ನಿನ್ನ ನಾಂ ಪೂಜಿಸುವೆ
 ನೀ ದೇವಿ ಜಹನಾರ' ನಿನ್ನ ಸಾಸಿಧ್ಯವಿರೆ
 ಚನ್ನವಾಗುವದೆನ್ನ ಬಾಳುವೆಯ ಹುಡಿಮುಣಂ
 ರಾಂತಿ ರಮೆದಮೆದವು ಗಳೆನಗಿಲ್ಲ ದೊರೆಯುವುತ್ತು ೧೩೩
 ಪ್ರೇಮನೈತ್ರಿಗಂತೆ ಕಾರುಣ್ಯ ಸೌಹಾರ್ದ
 ಲಭಿಸುವುತು ಈನಿನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಲಿ ನನಗೆ
 ಕಾಶಿರಾಮೇಶ್ವರಗಳೆನಗಿಲ್ಲ ಸಂಧಿಸಿವೆ
 ಇಹಪರಗಲಾಲಿಂಗನದೊಳಿಲ್ಲಿ ಪರಸುಸಿವೆ
 ನನಗಿದೆ ಪವಿತ್ರತಮ ಪ್ರೇಮಯಾತ್ರಾತೀರ್ಥ ೧೩೪
 ಈ ತೀರ್ಥವಿಂಗಿದರೆ, ಈ ಗಂಗೆ ಬತ್ತಿದರೆ,
 ನನಗಿನ್ನ ಯತ್ನವಲಿ ಜಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು
 ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯೊಂದೆ, ನಿನ್ನೊಲುಮೆಕುರುಹೊಂದೆ,
 ನನ್ನೊಡನೆ ಬಲವೆಂದು ರಣದೊಡನೆ ನಿನ್ನಿಲ್ಲಿ
 ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯೆಂ ನೆಲಸಿರಾ ನಿನ್ನ ಗುರುತಾಗೆ, ೧೩೫
 ನಿನ್ನ ತುಟೆ ಮುದ್ದಿಡುವ ಮುಖದ ತೆರೆಯಲಿನೆಯಲಿ
 ಒಂದೆಳೆಯನೆಕೆದೆನ್ನ ಕೈಗೆ ಕಂಕಣಕಟ್ಟೆ,
 ನಿನ್ನ ಅವಗುಂರನದ ಸುಂದರ ಶ್ರೀಮಂತ
 ವಸ್ತ್ರಾಂಚಲದ ಹರಿದ್ವರ್ಣಲೋಭಿಯೊಳೆಸೆವ
 ಕಂಕಣಂ ನನ್ನ ತೋಳೆಸಿಂಗರಿಸಿ ಮೆರೆದಿರಲಿ, ೧೩೬

ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯೊಳೆನೆಗೆ ರಕ್ಷೆಯಾಗಿರುತ್ತಿರಲಿ
 ನಾನಿಂದು ನಿಜವಾಗಿ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಾಬಂಧಿ
 ಬೆನ್ನಿಗೆ ಗುರಾಣಿ, ಎದೆಗೆ ಕವಚಂ, ಕೈಗೆ ಅಸಿ,
 ಪಿಂಪಿಕೆ ತಲೆಗೆ, ಕಂಕಣಂ ತೊಳ್ಳೆ, ಇವನುಳಿದು
 ಬಿರೆ ಕಾಪಿನ್ನೇಕೆ? ಬೀರೆ ಕೈದುಗಳೇಕೆ? ೧೬೦
 ಅಪರಂಧ ಓದಾವಿ! ಜಹನಾರ ಬೆಗಮಳೆ!
 ತಡನಾಡವೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಇದೊ ಕೈಗೆ ಕಂಕಣವ-
 ನೆಂದು ಕೈನಿಡಿದಂ ಅಜ್ಞಾ ವಿಧೇಯನೇ
 ಮೂಕಹೃದಯಾಪೆರಡುದೈಗಭರದಿದೆ,
 ಕೈನಿಡುವನಿತರೊಳ, ವಸ್ತ್ರಾಂಚಲಂ ಹರಿದು ೧೬೫
 ಸಿಂಗರಿಸಿದೆಂ ಕಂಕಣವನವನ ಬಲಗೈಗೆ.

ಸಿಲಿಮನಭೋಂಗಣದೊಳದೆ ಚುಕ್ಕೆ ಹೊಳೆದಿತ್ತು,
 ದೃದಯಾಂತರಾಳದೊಳಗಾಸೆಕಿಡಿ ಹೊಳೆವಂತೆ
 ಕೊಳವಕನ್ನೈದಿಲೆಗಳರಳ ನಿರ್ಗನ್ನಡಿಯೊ -
 ಳೆಸೆದು ಮಿನುಗಿದುವಿಲ್ಲಿ ಅಸೆಯಾಮಿಷದಂತೆ. ೧೭೦
 ಮೂಡಿದಂ ತಂಗದಿರನಾಡಿದುದು ತಂಗಾಳಿ,
 ತುಂಬಿದುದು ತಂಪಿನ ಕಂಪಿನಿಸಿಕೆಯ ಮೇಲೆ
 ಹಕ್ಕಿಹಾರಿತು ಹಾಡಿ ವಿಜಯಪ್ರಮದಲಿಲೆ
 ಸಿದ್ಧಿಸುವಹುದೆಂಪು ಶುಭಶಕುನಮಂ ನುಡಿದು
 ಎವಗುದಿಯನಾರಿಸುತ ಬವರಬವಣೆಯ ಕಳೆದು
 ನಾವೀರ್ತ್ತರುಂ ಅಂದು ಮರಳಿದೆವು ಅರಮನೆಗೆ.
 ತಿರಿಯ ತೋಯಿಸಿ ನಿನದ ಬೆಳದಿಂಗಳಂ ಮಿಂದು ೧೭೭

ಗತಿ ೪

ದಿನನಾಥನಂ ಪೊತ್ತ ಅರುಣನ ರಥಂಬಂದು,
ಭೂಗೋಳಮಂ ಬಳಸಿ ಮೂವತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮರಂ
ತಿರುಗಿದ ದು, ತಾಂ ನಿಷ್ಕೆಯಿಂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ
ಎಣಿಸುತಿರ್ಪೆಂ, ದಿನಂ ಮೂರುಪತ್ತಾದುದಂ
ಮೂರು ಯುಗಮಾದಂತೆ ಮರುದಿನಂ ಬಂದಿನನ
ರಥವಂತೆ ಬಂದಿನಿಯನಂ ನೋಡಿ, ಉಷೆಯಂತೆ
ಹರ್ಷಪುಳಕಿತೆಯಾದೆ ಮೂಡಿದನುಂಗದಿಂ

ಯುದ್ಧ ಕಥೆಗಳ ಕೆಳ ಮತ್ತೆ ಮೈಯುಬ್ಬಿದೆಂ
ಪ್ರಾಮಕಥಗಳ ಕೇಳುತಂತೆ ಮನವುಬ್ಬಿದೆಂ
ಕ್ಷಣದಂತೆ ಕಳೆದತ್ತು ಎನಗಾದಿನಂ ಪಗಲ್
ಬಾಸಹೊಡೆಯಿಂದಿಳಿದು ಇನನಸ್ತಗಿರಿಯೇರಿ
ಹೊಂಗೈಗಳಂ ಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಸಮಯಮಂ
ಸಾರುತಿಹನಿಳೆಗಿಂಬುದಂ ನೆನೆದು ನಾಸಮಂ-
ತಾತನುಂ ಮಾನದಿಂ ತಲೆವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ-
ವೀಶನಂ, ಧರ್ಮಮಂ ಬೆಳಗೊಳ್ಳನಿರಮೆಂದು
ಬಳಿಕ ರಕ್ಷಾಬಂಧಿ ಕುಳಿತೆನೆಗೆ ತತ್ಪಮಂ
ಬೋಧಿಸುತೆ, ಇಹಪರದ ಶ್ರೇಯಮಂ ಪ್ರಿಯಮಂ
ಸಾಧಿಸುವ ರಸ ಋಷಿಯ ಮಾರ್ಗಮಂ ಪೆಳೆತರೆ,
ಧ್ಯಾನದಿಂ ಕೇಳಿದೆನದಂ ತಪಸ್ವಿನಿಯಂತೆ
ಪ್ರೇಮದಾರಾಧನೆಗೆ ಅಣಿಗೈವ ಭಕ್ತಿಯಂತೆ.

ರುಕ್ರವಾರದ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ರಜನಿ ಬಂದಂದು
ಇಳಿಯನಾಳುವ ದಿವಸ! ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಕಿರಣಗಳ

ಚುಂಬನೋತ್ಕರ್ಷದಿಂ ಯಮುನೆಯಾನಂದದಿಂ
 ಉಕ್ಕೇರಿ ಹರಿವದಿನ! ಸುಮದಸೌರಭ ಹೊತ್ತ
 ಗೌರವದ ಭಾರದಿಂ ಗಂಧವಾಹಂ ಬಂದು ೨೫
 ಮಂದಮಂದಂ ಬೀಸಿ ಕಂಪುಡಿ ಸುಳಿವ ದಿನ!
 ತಾಜಮಹಲಾದಿನಂ ಗೌರಾಂಗಮಂ ತಾಳ್ಳು
 ಅಸ್ತು ತಲೋಕದಿನಿಳಿವ ತಾಯಿಯಂ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ
 ನಲಿವ ದಿನ! ಅದರಿಂದಲಂದು ನಾವಿರ್ದರುಂ
 ಸಾತ್ವಿಕಪ್ರೇಮದೌಪಾಸನೆಗೆ ತಾಯಡೆಗೆ ೩೦
 ತಾಜಮಹಲಿಗೆ ಎಂದು ತೆರಳಿದೆವು ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ
 ತಾಜಮಹಲೋಳಗಂದು ನೆರೆದ ಮೌಲ್ವಿಗಳೆದ,
 ಮಂತ್ರಪಾರವನುಳಿದು, ನಮ್ಮನಿಧಿಗೊಂಡಾಯು
 ಕರೆತಂದರಮ್ಮನ ಸಮಾಧಿಯಿರುವೆಡೆಗಾಗಿ
 ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಕರ್ಮಂಗೈದ ೩೫
 ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಹಿರ್ವಾಸದಿಂ ಸಿಂಗರಿಸಿ,
 ಸುಂದರ ಸಮಾಧಿಯಂ ಧೂಪದೀಪಂಗಳೆಂ
 ಪುಷ್ಪಪತ್ರಂಗಳೆಂ ಫಲಗಳೆಂ ಪೂಜಿಸುತೆ,
 ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಮಂ ನುಡಿದು, ದಿವ್ಯಗೀತಂಗಳೆಂ
 ಪುನಿಸಿ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕರ್ಮಂಗಳಂಗೈದೆಮಗೆ ೪೦
 ಶುಭವುಕ್ಕೆಂದು ಅನೀವ-ದಿಸಿ ತೆರಳಿದರು.
 ಬಳಿಕ ನಾವಿರ್ದರುಂ ಅಲ್ಲಿ ಪೊಳಕಾಲೂರಿ
 ತಾಯ್ಗೆ ಬಿನ್ನಪಗೈದು ಸಲಿಸಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ,
 ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿರಲಿ ನುಡಿದೆ ನಾನಂತೆಂದು
 “ಎನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಚೆನ್ನ! ಎನ್ನ ಕನಸಿನ ರನ್ನ! ೪೫
 ನಿನ್ನ ಮನಸಿನೊಳಿರುವ, ನಿನ್ನೆದೆಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ,
 ತಾಜಮಹಲಿಗೆ ಮಹಲ ಪಡಿಸುಡಿಯ ಕೊಡುವಂಧ,
 ಸಕ್ಕರೆಯ ಅಕ್ಕರೆಯ ನುಡಿಯೊಂದನಾಡುವೆಯ!
 ತಾಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವಾಗರವಲ್ಲಿ

ವೃದ್ಧ ಮಧುರ ಪ್ರೇಮಮಂತ್ರೋಪವೇಶನನಿತ್ತು ೫೦
ನನ್ನೆದೆಯ ಸಂತವಿಪ ಹೀಯೂಷವೂಡುವೆಯ | "

ಕಣ್ಣು ನಾಲಗೆ ಮೂಗು ಚರ್ಮಂಗಳೆಲ್ಲವುಂ

ಕರ್ಣಂಗಳಾದುವೆನೆ ಕೇಳಲಾಶಿಸಿ ನಿಂದೆ

ಪೆಳ್ಳನಾವುದನೆಂದು, ಕೇಳ್ವಿನಾನೆನೆಂದು !

ಆತ ಬಾಯ್ತರೆದು, ತುಟಿಯಲುಗಿ ದನಿ ಹೊಮ್ಮುವದೆ

ತಡಂ, ಎದೆ ಕಿವಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಕಾತರದಿಂದೆ

ನಿಂದೆನಾಲಿಸುತೆ ರಬ್ಬಿಂಧ್ರಿಯಂಗಳ ತೆರೆದು.

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಮುಮೆಯಂ ಕಂಡು, ಆ ದಿವ್ಯ

ಲೀಲಾವಿನೋದಂಗಳಂ ನೋಡಿ, ಮೈಯುಬ್ಬಿ

ಭಾವಪರವಶನಾಗಿ, ಬಳಿಯೆ ಸ್ತ್ರಾಂಜಲಿಬದ್ಧ ೬೦

ನೆನೆ ನಿಂದ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಪೇಮದಿಂ ತತ್ವೋಪ-

ದೇಶವಂ ಮಾಡುವ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ ರಸರುಷಿಯ -

ಪ್ರೇಲಂತೆ ದನಿಗೂಡಿಯಾಡಿದಂ ಇನಿಯನಿಂತು

" ಓ ಎನ್ನವನದನ್ನೆ ! ಜಹನಾರಬೆಗಮಳೆ !

ಕೇಳು ನನ್ನಿಂದುಡಿಯನಿದು ಸನಾತನ ಸತ್ಯ ೬೫

ಪ್ರೇಮವೇ ಜಗದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಶಾಶ್ವತ ತತ್ವ.

ಪ್ರೇಮಬಂಧಿತರಾವು ಆಜೆದಡದೊಳಗಿಂತೆ

ಪ್ರೇಮದಿಂ ಕೂಡುವೆವು. ಇದು ನಿಶ್ಚಯಂ ಸಂಬು

ನಾವಿಕರಪೋಲಾವು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ನೆಮ್ಮಿ,

ನಮ್ಮ ಸತ್ವೋನ್ನತಿಯೆ ನಮ್ಮ ಕಾವುದು ಎಂದು.

ನಮ್ಮ ಧರ್ಮೋನ್ನತಿಯೆ ನಮ್ಮನುಳುಹುವುದೆಂದು,

ಪ್ರೇಮರತ್ನಪ್ರಭೆಯ ಹೊಳೆವ ಮುಂಬಿಕೆನಲಿ

ಧೈರ್ಯಸಾಹಸಗಳಿಂ ಭವವನುತ್ತರಿಸುತಿರೆ ;

ನಡುವೆ ಭಂಗಂ ಬಂದು ತೆರೆ ಮಸಗಿ ಹಡಗೊಡೆದು

ಕೂಡಿ ಹೊರಟವರಾವು ಆಗಲಿ ಬೇರಾದರುಂ ೭೫

ಒಂದೆ ಗುರಿಯಾದುದರಿನಲ್ಲಿ ಎಂತಾದರುಂ

ಮತ್ತೆ ಸೆರಲೆಬೇಕು ; ಯಾತ್ರೆ ಮುಗಿಯಲೆಬೇಕು.
 ಎನ್ನ ಪಯಣಂ ಮುಗಿದು ನಾ ಮುಂದೆ ಹೋದಂದು
 ಕಾಯನೆಂ ನಿನಗಾಗಿ, ನನಗಿಂತ ಮುನ್ನಮೇ
 ನೀನಲ್ಲಗೈದುವರೆ ಕಾಯುತಿರು ನನಗಾಗಿ. ೮೦
 ಇದೆ ಪ್ರೇಮ ಮಂತ್ರಂ ಪಠಿಸು ದೇವಿ ! ಜಹನಾರ !
 ಕಾಯುವುದೆ ನಮ್ಮ ತಪ, ಸಂದರ್ಶನಮೆ ಸಿದ್ಧಿ”.
 ಮಾತು, ಅಲೆಅಲೆಯಾಗಿ ಒಡನೆ ಮಾರ್ದನಿಗೊಂಡು
 ಶತಶತಹಸ್ರ ಸುರನರ್ತಕಿಯರೊಗ್ಗೊರಲ
 ಸಂಗೀತಮೇಳದೊಲು ಮೊಳುಗಿದುದು ಸೌಧದಲಿ. ೮೧
 ದಿವ್ಯಪುರುಷಂಗೆದ ಪ್ರೇಮೋಪದೇಶದಿಂ
 ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧಂನೃತ್ಯ ನಾಗನಪೂಲೆನ್ನ ಮನ
 ರೆಡೆಯರಳಿ ನಿಂದುದಾಮೋದದಿಂ ವಿವಶವಾಗಿ
 ಘಳಿಗೆಯಾವೇಶದಲಿ ಮರ್ತ್ಯದಿಂದಮರತೆಗೆ
 ಆತ್ಮತೇಜೋಬಲದ ಗುಪ್ತಶಕ್ತಿಯನೇರಿ ೯೦
 ಅನ್ಮತರಸಭೋಗದಲಿ ಇಹಪರಂಗಳ ಮರೆತು
 ಸತ್ಯತೆಯ ತಬ್ಬಿದೆಂ ರಸಲಹರಿಯೊಳಗದ್ದಿ !

ತಾಜಮಹಲಂ ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ಮರಳುವ ವೇಳೆ
 ಇಸಿಯನಿಂತಾಡಿದಂ : “ ನಾನು ಹೊರಡುವೆ ನಾಳೆ,
 ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಲೆನಗಾಗದಿರೆ ೯೧
 ಚಿಂತಿಸದಿರದಕಾಗಿ ; ಮತ್ತೆ ನೋಡುವೆನಲ್ಲ ”
 ಮೌನದಿಂದಡಿಯಿಟ್ಟ ಸುಯ್ಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು
 ಇರುಳ ಹಕ್ಕಿಯದೊಂದು ಕಿರಿದು ಚಿರಿತ್ತು !
 ಮೇಲೆ ಆಕಾರದಲಿ ಮುಳುಗಲನುವಾಗಿಪ್ಪ
 ಚಂಪ್ರನಂ ಮುಸುಕಿ ಆವರಿಸಿತ್ತು ನೋಡವೊಂದು !

ಗತಿ ೫

ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಸಣ್ಣ ನೆನಪೊಂದು ಸುಳಿಯುತ್ತಿದೆ :
 ನಾವು, ದಾರ ಮುರಾದ ಪೂಜ ಔರಂಗ್ಜೇಬ -
 ರೆಲ್ಲರುಂ, ಎಳಮೆಯಲಿ ಅರಮನೆಯ ತೊಟ್ಟಿಯಲಿ
 ಆಟವಾಡಲು ನೆರೆದು, ಸಂಭ್ರಮದೊಳೊಂದಾಗಿ
 ಮರದ ಕೀಲ್ಗೊಂಬೆಗಳ, ಕಾಲಾಳು ಸೈನಿಕರ, ೫
 ರಥ ತುರಗ ಹಸ್ತಿಗಳ, ಅವುಗಳಾರೋಹಕರ,
 ಎದುರುಬದುರಾಗಿಟ್ಟು ಕೀಲ್ಗೊಟ್ಟು ತಿರುಗಿಸಿರೆ,
 ಅನೆಯಾನೆಯ ಬಡಿದು, ಕುದುರೆ ಕುದುರೆಯ ತಾಗಿ,
 ಆಳಿಗಾಳಿದುರಾಗಿ, ಹೊಯ್ ಕೈಯೊಳೊಂದಾಗಿ
 ಕಾದುವುದ ಕಂಡೊಡನೆ ಎನಿತು ಹಿಗ್ಗಿದೆವೆಂದು ! ೧೦
 ಅಟಿದಲಿ ಕಂಡ ಯುದ್ಧವ ನೋಡಿ ನಲಿದಾನು
 ಸಿಜದ ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಂದು ಬೇಸತ್ತು ಮರುಗುತ್ತಿಹೆ !
 ಮೇಣಂದಿನಾಟದಲಿ ನನ್ನ ಕಡೆ ಜಯವೆಂದು,
 ಸಿನ್ನ ಕಡೆ ಸೋಲೆಂದು, ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಕುರಿತು
 ಮೂದಲಿಸಿಯಾಡಿದೆವು. ಕಾಲ್ಪುರಿದು, ಕೈಮುರಿದು,
 ಕಿಲ್ಲಿಂತು, ಗೊಂಬೆ ಮುಂದೋಡದಿರೆ ಬೆದರಿದೆವು.
 ಅಯ್ಯೋ ಸೋತೆವು ಎಂದು ಅಳುತಳುತಲೋಡಿದೆವು.
 ಅಮ್ಮನಲಿ ಹೇಳಿದೆವು ನಮ್ಮಾಟದಪಜಯವ.
 ಅಣ್ಣ ಕಿಡಿಸಿದನೆಂದು, ತಮ್ಮನಳಿಸಿದನೆಂದು
 ಏನೇನನೋ ದೂರಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಂದರನು ೨೦
 ತಾಯಿ ತೊಡೆಯೊಳಗಿಟ್ಟು ' ಕಂದರಿರ ಅಳಬೇಡಿ.
 ನಿನ್ನ ಆಡುವ ಯುದ್ಧ ಮರದಗೊಂಬೆಯ ಯುದ್ಧ,

ಸೋಲಾದರೂ ಆಟ ಗೆಲುವಾದರೂ ಆಟ
 ಆಟವನು ಮರೆತಿಂತು ಅಳುತ ಬರುವುದೆ ನೀವು'
 ಎಂದೆಮ್ಮ ಸಂತಪಿಸಿ ಕಳುಹುತ್ತಿದ್ದಳು ತಾಯಿ. ೨೫
 ಅಂದು ಚಿಕ್ಕವರೆಂದು ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ
 ಇಂದು ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿ ಅದನರಿತುಕೊಂಡಿಹೆನು
 ನಾವೆಲ್ಲ ದೇವದೇವನ ಕೈಯ ಗೊಂಬೆಗಳು.
 ಅವನಿಟ್ಟ ಗತಿಯಲ್ಲಿ, ಅವನೇಳೆದ ಗೆರೆಯಲ್ಲಿ,
 ನಡೆಯುವೆವು, ನಿಲ್ಲುವೆವು, ಕಾದುವೆವು, ಹೋರುವೆವು,
 ಕೆಳಗುರುಳಿ ಬೀಳುವೆವು, ಮೇಲೆದ್ದು ಆಳುವೆವು
 ಅವನ ಲೀಲೆಯೊಳಿಂತು ನಟವರ್ಗ ನಾವಾಗಿ
 ನಾಟ್ಯದಭಿಲಾಷೆಯಲಿ ಸ್ವಾಮನಂ ಮರೆತುಬಿಡೆ
 ಸೋಲುಗೆಲುವುಗಳಿಲ್ಲ ಏಳುಬೀಳುಗಳಿಲ್ಲ.
 ನಿರ್ಲಿಪ್ತಜೀವನದ ಪರಮಸುಖಧಾಮದಲಿ ೩೦
 ನಿಸ್ವಾರ್ಥಜೀವನದ ಲೀಲಾಪಿನೋದದಲಿ
 ಪೂರ್ಣನಾಗುವನಾತ್ಮ ರಸಮಯಂ ತಾನಾಗಿ !

ತಂದೆ ಮಡಿದಿಹನೆಂದು ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿತು ನನಗೆ.
 ಸಂತಸದ ಸುದ್ದಿಯಿದು ! ತನಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದ
 ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಬಳಿಗೈದಿ ಕಾಂತಾಸಮಾಗಮದಿ ೪೦
 ಆತ ಸುಖಿಸುವನಲ್ಲಿ. ಅವನ ದೇಹವನಿಲ್ಲ
 ಒಪ್ಪಮಾಡಿಟ್ಟಿಹರು ಆ ಶ್ವೇತಸೌಧದಲಿ.
 ಷಾಜಹಾನಾ ಸೆಲೀಮರಿಗೆಂದು ದಿನದಿನಂ
 ದೀಪಹಚ್ಚುವರಿಲ್ಲಿ ಧೂಪ ಉರಿಸುವಿರಿಲ್ಲಿ
 ಚಂದ್ರನುಂ ಸೂರ್ಯನುಂ ಹೊಳೆದು ಬೆಳಗುವಿರಿಲ್ಲಿ ೪೫

ದಾರನುಮನಾಯೆಡೆಯ ಹೂಳಿರುವರಾಳದಲಿ
 ಮೇಣಂತೆ ಮಡಿವೆಲ್ಲ ಬಂಧುಭಗಿನಿಯರಲ್ಲಿ
 ಪವಡಿಸಿಹರಾತ್ಮಸುಖನಿದ್ರೆಯ ನಿರಾಳದಲಿ.
 ನನ್ನೊಡಲ ಕಟ್ಟಾಣಿ, ನನ್ನೊಲುಮೆ ಕಣ್ಣುಮಣಿ,

ಭಾರತೀಯರ ಬಂಧು, ನನ್ನ ರಕ್ಷಾಬಂಧಿ ೫೦
ಜನ್ಮಭೂಮಿಗೆ ತನ್ನ ರಕ್ತತರ್ಪಣಮಿತ್ತು,
ಇಂದ್ರಲೋಕಂ ಸಾರ್ಧ ಕಂಕಣವಿಸಜ-ನೆಗೆ
ಘೈನಿಡಿ ಕಾದಿಹಂ ನನಗಾಗಿ!

ನಾನುಮಾ

ಕಾಲನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲಿ ದಿನವೇನಿಸುತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿ,
ಸಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಸಂಗಡಿಗರಾರಿಲ್ಲವೆನೆ ೨೫
ಕಳೆದ ಕಾಲದ ಕಥೆಯನ್ನೀಕೆ ಹೇಳಿಯುವುದು!
ಹಳೆಯ ಹಾಡಿನ ನುಡಿಯನ್ನೀಕೆ ನುಡಿಸುವುದು!
ಎಲ್ಲ ವ್ಯಥೆಗಳ ಕಥೆಯ ಮಿಡಿದಿನ್ನು ಫಲಸಂನು!
ನೆನಪಿಗುವು ಬರದಿರಲಿ ಮರಳಿನೊಳಗಡಗಿರಲಿ,
ವಿಷ್ಣುತಿಯ ಕಡಲಾಳದೊಳಗೆಲ್ಲ ಮುಳುಗಿರಲಿ ೬೦
ಉಂಡ ಬಳಕೆನ್ನೆಮಗೆ ಎಕೆ ದೀಪದ ಚಿಂತೆ
ಅರಿವುವಾರಿರಲಿ ಮತ್ತೆ ಹೊತ್ತಿಸದಿರಲಿ
ತೈಲವಿಂಗಿದ ಮೊಲೆ ಅರುವುವು ಕೆಲದೀಪ.
ಬತ್ತಿಕಳಚಿದ ಮೊಲೆ ಅರುವುವು ಹಲಕೆಲವು
ಹಣತೆಯೊಡೆದೊಡೆ ಸುರಿದಾರುವುವು ಹಲಕೆಲವು ೭೦
ಇನ್ನು ಕೆಲವಾರುವುವು ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಿಸಿದರೆ
ಮತ್ತೆ ಕೆಲದೀಪಗಳು ಚಿಟ್ಟೆಗಾಹುತಿಯಾಗಿ
ನಂದುವುವು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟೆ ದೀಪವನೆ
ಹಣ್ಣೆಂದು ಬಳಸಾರಿ ಕುಣಿದಾಡಿ ಮುದ್ದಾಡಿ
ವೈಸುಟ್ಟು ಮನಸುಟ್ಟು ಸುಡುವದೀಪಕೆ ಬಿದ್ದು ೮೦
ಸಾಯುವುದು, ದೀಪವೂ ನಂದುವುದು. ಇದಕಾಗಿ
ಮರುಗುವುದು ನನ್ನನ್ನರೊಲವಲ್ಲ ತರವಲ್ಲ.

ಮಧುಮಾಸದುದಯದಲಿ ರಜಪೂತರಾಣಿಯರು,
ಊರಹತ್ತಿರ ಹರಿವ ಹೊಳೆಯ ಬಳಿಯೊಳು ಸೇರಿ,
ದೀಪೋತ್ಸವಂ ನಡೆಸಿ, ಮಧುಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಿ, ೮೫

ಎಲೆಯ ದೊನ್ನೆಗಳೊಳಗೆ ಉರಿವ ಸೊಡರನ್ನಿಟ್ಟು,
 ತೆಲಿಬಿಡುವರು ಹರಿವ ಹೊಳೆಯ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ
 ಗಾಳಿ ನೂಕಿದ ಕಡೆಗೆ, ನೀರು ಹರಿಯುವ ಕಡೆಗೆ,
 ಅಲೆಯೆದ್ದು ಬಿದ್ದಂತೆ ಕುಣಿಕುಣಿದು ಮುಂದೋಡಿ,
 ತೇಲುವುದು ಹಣತೆ, ಉರಿಯುವುದು ದೀಪ, ಹಿರಿಹಿರಿ
 ಹಿಗ್ಗುತಾನಂದದಿಂ ರಜಪೂತರಾಣಿಯರು
 ಮರಳುವರು ನಲಿದಾಡಿ ಹಬ್ಬದೊಸಗೆಯ ಹಾಡಿ
 ಕಾಲವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಿದು ಅವರಂತೆ
 ದೀಪೋತ್ಸವಂಗೈದು ನಂದದೀಸೊಡರನ್ನು
 ನನ್ನಾತ್ಮದೀ ದೀಪದಾರತಿಯನಿದನಿದು ೮೫
 ತೆಲಿಬಿಡುವೆನು ಮುಂದೆ ನನ್ನರಕ್ಷಾಬಂಧಿ-
 ಯಾತ್ಮಸಂದರ್ಶನಕೆ ನಲಿಯುತಿದು ಸಾಗಲೆಂದು

ಮಣ್ಣಡಿಯ ದೇಹಮಂ ಮುತ್ತುರತ್ನದಿ ಹೊದಿಸಿ
 ಸುಂದರಸ್ತೂಪಮಂ ಸಿಂಗರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವ
 ಪ್ರೀತಿಯಾರಾಧನೆಯ ತತ್ತ್ವಮಂ ಅರಿಯದೆಯ, ೯೦
 ಲೋಭರತರಾದ ಜನ, ಸ್ತೂಪಮಂ ಪಾಳೈದು
 ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವರದರ ಮುತ್ತುರತ್ನಂಗಳುಂ
 ಅದುದರಿನೆನಗಂಥ ವೈಭವಂಗಳೆ ಬಿಡ
 ಹಸುರು ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊದಿಕೆ ನನಗೆ ಮರೆಯಾಗಿರಲಿ
 ಲೋಭದಿಂದಲ್ಲದಿರೆ ದ್ವೇಷದಿಂದಾದರುಂ ೯೫
 ಯಾರೆನಿತು ಸಾಹಸದಿನದನೆಳೆದು ಕಿತ್ತರುಂ,
 ಮೊದಲಿಗಿಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಹಚ್ಚಗೆ ಕೂಡಿ,
 ಮುಚ್ಚುವುದು ಗೋರಿಯುಂ ಸುಮನಸರ ತಾಂತಿಯುಂ,

ಪಾಪಪಾಪ, ಸೆಲೀಮ, ದಾರ, ರಕ್ಷಾಬಂಧಿ
 ನಾಲ್ಕರೆ ವಲು, ನನಗ ಈಯೊಂದು ಅರಿವಿತ್ತು ೧೦೦
 ನನ್ನನುನರಿವಂತೆ ನನ್ನಾತ್ಮಮಂ ಬೆಳಗಿ
 ಅವಿನಾಶಿ ಜೈತನ್ಯ ತತ್ತ್ವಮದನೆಂದರುಹಿ

ಅದೆ ಸತ್ಯಮಾನಂದ, ಅದೆ ಶಿವಂ ಅದ್ವೈತ,
 ಅದೆ ಹೃದ್ಯಸುಂದರಂ, ಅದೆ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿ ರಸ-
 ಮದೆಪೂರ್ಣಮದೆ ಭೌಮಮದೆ ಭೃಹತ್ ಎಂಬುದಂ
 ಪೇಳ್ವಂತೆ ಅವನರಿವ ಪುಣ್ಯೆಯಂ, ಆ ದಿವ್ಯ
 ಕಾಣ್ಯೆಯಂ, ಎನಗಿತ್ತು ಸಂದರವರೆಲ್ಲರುಂ.
 ನಾನಿಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿರುವೆ
 ಲೋಕಾಂತದೆಸೆರಲೇಕಾಂತಕಳಸುತಿಹೆ.

ಅದರಿಂದಲೆನ್ನಾತ್ಮ ಕಥೆಯ ಮುಗಿಸುವ ಮುನ್ನ ೧೧೦
 ಮಂಗಳದ ಶ್ಲೋಕಮೆಂದಿನುಡಿಯ ಹಾಡುವೆಂ .
 ' ತನ್ನರಿವೆ ತನಗೆ ಗುರು ತನಗೆ ತಾನೇ ರಕ್ಷ
 ತನ್ನ ಮರೆವುದೆ ಬಂಧ ತನ್ನನರಿವುದೆ ಮೋಕ್ಷ
 ತನ್ನಾತ್ಮಬಲದಿಂದೆ ತನ್ನ ಇಹಪರಸೌಖ್ಯ
 ತಾನೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕು ತನ್ನ ಮರಪದವಿಯಂ ೧೧೧
 ತಾನೆ ಭೋಗಿಸಬೇಕು ತನ್ನ ಮೃತದನ್ನಮಂ '
 ಇಂತು ಮಂಗಳ ಹಾಡಿ ಮೊಗಲರಾಜಕುಮಾರಿ
 ವರನದಿಂ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೆ, ಆತ್ಮನಂ ಸಾಧಿಸುತ್ತೆ,
 ಶುಭ್ರತೇಜೋಮೂರ್ತಿ ಬೆಳಗಿದಳನಂತಮಂ
 ಧವಳ ದೀಧಿತಿಯಾಗಿ, ಗಂಗೆಯಂ ಬಿಟ್ಟೈದಿ ೧೨೦
 ಮಾನಸ ಸರೋರವದೊಳನೆಯುವರಸಂಜೆಯಂತೆ.

‘ರಾಗಿನಿ’

ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು

Ragini is a collection, the author's first, of some thirty pieces and reflects the delight of a young mind in the world of sensuous beauty stretching all about him. Bird flower, wind, water, love and moonlight charm him; and some fine moments and pictures are captured in song and verse. . . . ‘One Night’, ‘O Light the Lamp’, ‘The Ranga Flower’ ‘The Devaraya Durga’, ‘The Parrots of Vijayanagar’ and ‘Kajana’ (the singing wood-bird) are fine pieces. —HINDU

ಭಾವ-ಅನುಭವಗಳ ಅನುಭಾವದಿಂದಂಟಾದ ರಸದೊರತೆಯ ಬುಗ್ಗೆ ರಾಗಿನಿ. ಕವಿಯ ಅನುಭವ ಭಾವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದಾಗ “ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೂವು ಹೊಮ್ಮುವಂತೆ” ಹೊರಬಿದ್ದ ಕವನಗಳು ಕೆಲವು, ಕವಿಯು ಕೇವಲ ಭಾವೋನ್ಮಾದದ ಪರವಶತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಾಗ ‘ಮುಗಿಲಿನಿಂದ ಮಿಂಚು ಹೊಮ್ಮುವಂತೆ’ ಮಿಂಚಿದ ಕವನಗಳು ಕೆಲವು, ಅನುಭವದ ರಸಸಾಕವು ‘ವೀಣೆಯಿಂದ ನಾಣಿ ಹೊಮ್ಮುವಂತೆ’ ದನಿಗಿಯ್ದ ಕವನಗಳು ಕೆಲವು. ಇವೆಲ್ಲ ‘ರಾಗಿನಿ’ಯ ರಸದೊರತೆಗಳು.

—ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ

ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಕವನಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೇ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಪದ್ಯಗಳು ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಂದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಇವೆ ಕೇವಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಸಹಜವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಸ್ತುಗಳೇ, ಕವಿಯ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದಲೂ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಹೇಗೆ ‘ರಸ’ವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗುವವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ “ರಾಗಿನಿ”ಯಲ್ಲಿನ ಕವನಗಳೇ ಉದಾಹರಣೆ . . . . . ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆ ಎಂದರೇನು, ಅದರ ರಚನೆ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣೆ ಹೇಗೆ, ಮುಂತಾದ ಭಾವಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸಾರವತ್ತಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

—ಕತಗಾರ